

**ENERGIKONTOR
SYD**

Förstudie om etablering av byggåterbrukscentral i Blekinge

Slutrapport

Dokumentinformation

Titel:	Förstudie om etablering av byggåterbrukscentral i Blekinge
Omslagsbild och Kapitelbilder	AI-genererade bilder, framtagna av författaren
Författare:	Lidia Salame
Redaktör:	Hanna Everling
Kvalitetsgranskat av:	Lidia Salame och Johan Milton
Utgivare:	Energikontor Syd
Med stöd från:	Tillväxtverket genom Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) samt Region Blekinge
Utgivet år:	Maj 2026

Förord

Bygg- och fastighetssektorn står inför en omfattande omställning kopplad till klimatpåverkan, resursanvändning och stora mängder bygg- och rivningsavfall. Mot den bakgrunden har frågor om cirkulärt byggande och återbruk av byggmaterial fått ökad betydelse. För Blekinge handlar omställningen både om att minska avfall och om att utveckla arbetssätt där material, kompetens och samverkan tas till vara på ett mer systematiskt sätt.

Den här rapporten redovisar resultatet av en förstudie om förutsättningarna för att utveckla byggåterbruk i Blekinge. Arbetet har vuxit fram ur dialoger om hur byggmaterial med fortsatt tekniskt, funktionellt och ekonomiskt värde kan hanteras innan det blir avfall. Under förstudien har frågan breddats från att enbart gälla etablering av en fysisk byggåterbrukscentral till att omfatta en bredare analys av efterfrågan, ansvarsfördelning, logistiklösningar, upphandling, digital spårbarhet samt praktiska förutsättningar för genomförande.

Rapporten bör därför läsas som ett kunskaps- och beslutsunderlag för fortsatt regional utveckling. Den utgör inte ett färdigt etableringsbeslut, utan tydliggör vilka organisatoriska, praktiska och strategiska förutsättningar som behöver hanteras i ett nästa steg.

Förstudien har genomförts av Energikontor Syd AB i samverkan med GodaHus och Karlskrona kommun. Förstudien har finansierats med stöd från Tillväxtverket genom Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) samt Region Blekinge. Arbetet har genomförts med stöd från kommuner, fastighetsägare, byggföretag, återbruksaktörer och andra aktörer som har bidragit med kunskap, erfarenheter och perspektiv.

Vi vill rikta ett varmt tack till alla som har deltagit i intervjuer, workshoppar och dialogmöten. Era bidrag har varit avgörande för att skapa en konkret och nyanserad bild av både möjligheter och utmaningar kopplade till byggåterbruk i Blekinge.

Växjö, maj 2026
Lidia Salame
Energikontor Syd AB

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	5
2. Begrepp och förkortningar	6
3. Inledning.....	7
4. Byggåterbruk som omställningsfråga.....	10
5. Metod och genomförande	14
6. Nuläge i Blekinge	20
7. Resultat från förstudien	23
8. Analys och strategisk bedömning.....	30
9. Föreslagen utvecklingsmodell och genomförande	33
10. Slutsatser och rekommendationer.....	42
11. Källförteckning.....	48
12. Bilagor.....	52

1. Sammanfattning

Rapporten undersöker hur byggåterbruk kan utvecklas i Blekinge län och vilka förutsättningar som krävs för att skapa en byggåterbrukscentral eller en annan samordnande funktion. Utgångspunkten är att minska bygg- och rivningsavfall, ta vara på material med fortsatt värde och stärka cirkulära arbetssätt inom bygg- och fastighetssektorn.

Frågan är relevant eftersom bygg- och rivningsavfall utgör ett av Sveriges största avfallsflöden. Enligt Boverket gav byggsektorn år 2022 upphov till cirka 13,6 miljoner ton primärt bygg- och rivningsavfall. Det motsvarade 39 procent av allt genererat avfall i Sverige när gruvavfall räknas bort. Återvinningsgraden för icke-farligt bygg- och rivningsavfall beräknades samma år till 55 procent (Boverket, 2025, *avfall*). Därför spelar bygg- och fastighetssektorn en viktig roll för att minska resursanvändningen och klimatpåverkan.

Förstudien visar att intresset för byggåterbruk är tydligt, men att arbetet i dag främst sker projektvis och utan etablerade strukturer. De största hindren handlar inte i första hand om brist på material. Problemen är snarare organisatoriska, logistiska och marknadsmässiga. Det handlar om sena beslut, otydlig ansvarsfördelning, bristande logistik, svag efterfrågan, osäker kvalitetssäkring, brist på gemensam dokumentation och avsaknad av tydliga lösningar för mellanlagring.

Samtidigt finns flera byggstenar att ta vara på som lokala återbruksnoder, samverkansplattformar, byggnadsvårdsaktörer, offentliga fastighetsprojekt samt nationella exempel att hämta lärdomar från. Karlskrona kommun har varit den tydligaste samverkanskommunen inom förstudien, bland annat genom kopplingen till Viable Cities och Klimatkontrakt 2030 (Karlskrona kommun, 2025/2026). Samtidigt är frågan relevant för Region Blekinge som fastighetsägare och aktör inom regional utveckling.

Den samlade bedömningen är att den fortsatta utvecklingen av byggåterbruk i Blekinge inte bör inledas med en etablering av en fullskalig fysisk byggåterbrukscentral. Energikontor Syd rekommenderar i stället en stegvis modell där fas 1 fokuserar på pilotprojekt, återbruksinventering, digital materialregistrering, upphandlingsstöd, projektvis logistik och samordning av befintliga aktörer. En fysisk nod bör etableras först i ett senare skede, när efterfrågan, materialflöden, operatör och affärsmodell har verifierats.

Nästa steg bör vara ett genomförandeprojekt som bygger upp praktisk erfarenhet, gemensamma arbetssätt och ökad efterfrågan på återbrukat byggmaterial. Ett sådant projekt kräver tydligt projektägarskap, medfinansiering samt politisk och strategisk förankring. Dessutom behövs samverkande aktörer som vill omsätta förstudien i praktiken genom att testa byggåterbruk i konkreta projekt.

2. Begrepp och förkortningar

Begrepp	Förklaring
Beställarkrav	Krav som ställs i upphandling eller projektstyrning för att återbruk ska kunna planeras, genomföras och följas upp.
Blekinge/Blekinge län	Blekinge som geografiskt område, det vill säga Blekinge län och dess fem kommuner: Karlskrona, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg och Olofström.
Byggåterbruk	Att återanvända byggmaterial, produkter eller byggdelar i nya eller befintliga projekt utan att materialet först bryts ned till råvara.
Byggåterbrukscentral	En fysisk plats eller verksamhet där byggmaterial tas emot, sorteras, dokumenteras, lagras, förmedlas eller säljs för återanvändning.
Cirkulär ekonomi	Ett ekonomiskt system där resurser behåller sitt värde så länge som möjligt genom återanvändning, reparation, delning, uppgradering och återvinning.
Cirkulärt byggande	Byggande där material, produkter och resurser används längre, återbrukas eller cirkuleras i stället för att bli avfall.
CSRD	EU:s direktiv om hur företag ska rapportera sitt hållbarhetsarbete.
Digital materialregistrering	Digital dokumentation av material med uppgifter om exempelvis foto, mått, skick, antal, placering, tillgänglighet och tekniska egenskaper
ERUF	Europeiska regionala utvecklingsfonden.
ESRS	Europeiska standarder för hållbarhetsrapportering, bland annat med krav kopplade till resursanvändning och cirkulär ekonomi.
Fysisk nod	En plats för mottagning, mellanlagring, sortering och förmedling av byggmaterial.
Klimatkontrakt 2030	Överenskommelse mellan städer, myndigheter och innovationsprogrammet Viable Cities för att öka takten i klimatomställningen.
Materialflöde	Förflyttning av material från inventering och demontering till lagring, registrering, matchning och ny användning.
Materialmatchning	Process där tillgängliga återbruksmaterial kopplas samman med behov i nya bygg-, renoverings- eller ombyggnadsprojekt.
Mellanlager	Tillfällig eller permanent lagringsplats där material kan förvaras mellan demontering och ny användning.
Pilotprojekt	Ett praktiskt testprojekt där återbruk testas i mindre skala för att bygga erfarenhet och utveckla arbetssätt.
Region Blekinge	Region Blekinge som regional utvecklingsaktör, finansiär och fastighetsägare.
Selektiv demontering	Varsam nedmontering av material och produkter med syfte att möjliggöra återbruk.
Systemmognad	Hur utvecklat ett system är när det gäller samverkan mellan aktörer, arbetssätt, logistik, materialdata, ansvarsfördelning och beställarkrav.
Viable Cities	Strategiskt innovationsprogram som stöttar svenska städers arbete för att uppnå klimatneutralitet till 2030.
Återbruksinventering	Kartläggning av material, produkter och byggdelar som kan återbrukas. Inventeringen bör dokumentera typ, mängd, mått, skick, placering och möjlig användning.

3. Inledning

Detta kapitel redovisar bakgrunden till förstudien. Här beskrivs hur frågan om byggåterbruk växte fram i Blekinge, hur samverkan mellan relevanta aktörer utvecklades samt vilket syfte, vilka mål och vilka frågeställningar som har väglett arbetet. Kapitlet avslutas med rapportens avgränsningar och disposition.

3.1. Bakgrund och initiativ

Initiativet till förstudien växte fram inom Blekinge Bostadsnätverk. Nätverket fungerar som en arena för återkommande dialog och gemensam kunskaphöjning mellan aktörer med intresse för Blekinges bostadsmarknad. Det koordineras av Region Blekinge och branschorganisationen Byggföretagen och numera även av Fastighetsägarna Syd. Nätverket riktar sig till både offentliga och privata aktörer, exempelvis kommuner, länsstyrelse, region, kommunala bostadsbolag, byggaktörer, fastighetsägare och bostadsutvecklare (Region Blekinge, 2026, *Blekinge Bostadsnätverk*).

Vid det regionala eventet Blekinge byggardag identifierade deltagande aktörer i Blekinges bostadsnätverk ett återkommande mönster i bygg- och rivningsprojekt. Material med fortsatt tekniskt, funktionellt eller ekonomiskt värde upptäcks ofta sent i processen. Samtidigt saknas ofta mottagare, planerad logistik eller beslut om hur materialet ska tas om hand innan det blir avfall.

Det som inledningsvis framstod som en praktisk fråga om materialhantering utvecklades därför till en bredare diskussion om processer, ansvarsfördelning och samverkan. Flera aktörer beskrev liknande erfarenheter från egna projekt, där material med återbrukspotential i stället hanterades som avfall eller gick till materialåtervinning. Detta kopplades framför allt till att inventering, demontering och matchning av material inte hade planerats i tillräckligt god tid.

Ur denna diskussion växte idén fram att undersöka en byggåterbrukscentral eller motsvarande samordnande funktion för byggåterbruk i Blekinge. Under förstudien breddades frågan från en möjlig fysisk central till en bredare undersökning av vilka funktioner som krävs för att byggåterbruk ska fungera i praktiken.

3.2. Förankring och samverkan

Samarbetet med GodaHus växte fram tidigt under förstudiens gång. Energikontor Syd tog kontakt med GodaHus eftersom organisationen redan samlar bygg- och fastighetsaktörer kring hållbart byggande, energieffektivisering och cirkulära byggprocesser i sydöstra Sverige (GodaHus, u.å.). GodaHus hade därmed nätverk, ämneskunskap och en regional roll som kunde stärka arbetets förankring.

I dialogen med GodaHus identifierades en tydlig koppling till Karlskrona kommuns arbete inom Viable Cities och Klimatkontrakt 2030. Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som samlar svenska städer i arbetet för att uppnå klimatneutralitet till 2030. Klimatkontrakt 2030 fungerar som ett verktyg för mobilisering mellan kommuner, myndigheter och programmet för att öka takten i klimatomställningen (Karlskrona kommun, 2025/2026; Viable Cities, u.å., *Klimatkontrakt 2030*; Energimyndigheten, u.å.).

Karlskrona kommuns Klimatkontrakt 2030 ger en strategisk koppling till byggåterbruk. Kontraktet lyfter hållbart byggande, hållbara materialval och effektivare användning av befintliga resurser. Återbruk av byggmaterial kan därför förstås som ett relevant utvecklingsområde inom kommunens arbete med att minska klimatpåverkan från byggande, anläggning och renovering (Karlskrona kommun, 2025/2026).

GodaHus och Karlskrona kommun uttryckte tidigt intresse för att bidra till förstudien. Därför utvecklades en samverkanskonstellation mellan Energikontor Syd, GodaHus och Karlskrona kommun. Karlskrona blev den tydligaste samverkanskommunen genom sin strategiska koppling till klimatarbetet, möjliga projekt och vilja att undersöka återbruk i praktiken.

Frågan berör samtidigt samtliga kommuner i Blekinge samt Region Blekinge som fastighetsägare och aktör inom regional utveckling.

3.3. Syfte, mål och frågeställningar

Syftet med förstudien har varit att undersöka hur återbruk av byggmaterial kan öka i Blekinge och vilka organisatoriska, logistiska och praktiska förutsättningar som krävs för att etablera en byggåterbrukscentral eller motsvarande samordnande funktion.

I förstudien har vi därmed inte enbart undersökt behovet av en fysisk plats för byggmaterial. Vi har också analyserat vilka funktioner, arbetssätt och aktörsroller som krävs för att återbruk ska kunna bli en återkommande del av bygg- och fastighetssektorns processer. Målet var att ta fram ett kunskaps- och beslutsunderlag som kan ligga till grund för fortsatt projektutveckling.

Underlaget ska:

- Identifiera relevanta aktörer.
- Beskriva hinder och möjligheter.
- Analysera materialflöden och logistiska behov.
- Tydliggöra kompetensbehov.
- Undersöka lärdomar från andra återbruksverksamheter.
- Föreslå möjliga vägval för organisering, drift, finansiering och genomförande.

Centrala frågeställningar har varit:

- Vilka aktörer behöver samverka för att byggåterbruk ska kunna utvecklas i Blekinge?
- Vilka roller och ansvar behöver tydliggöras?
- Vilka materialflöden och materialkategorier kan vara aktuella för återbruk?
- Vilka logistiska och digitala funktioner behövs?
- Vilka hinder begränsar utvecklingen?
- Vilka kompetensbehov finns hos olika aktörer?
- Hur kan ett nästa steg organiseras och finansieras?

3.4. Avgränsningar

Förstudien är kvalitativ och utforskande samt syftar till att undersöka förutsättningarna för ett utvecklat byggåterbruk i Blekinge. Rapporten ska därför inte läsas som en fullständig marknadsanalys, volymeräkning, affärsplan eller investeringskalkyl. Underlaget visar i stället vilka organisatoriska, praktiska och strategiska frågor som behöver hanteras i ett fortsatt arbete.

Förstudien omfattar inte teknisk verifiering av specifika byggmaterial, produktbedömningar eller juridiska bedömningar av enskilda materialflöden. Den innehåller inte heller ett färdigt etableringsbeslut för en byggåterbrukscentral eller en detaljerad driftmodell för en fysisk nod. Fokus ligger i stället på att analysera behov, hinder, möjliga materialflöden, aktörsroller, samverkansformer och utvecklingsvägar.

Det geografiska fokuset är Blekinge med tillhörande kommuner. Detta innebär att resultaten främst ska förstås som ett kunskapsunderlag för Blekinges förutsättningar och aktörsstruktur, snarare än som en generell modell för byggåterbruk i alla län och regioner. Samtidigt har erfarenheter från andra kommuner och återbruksinitiativ använts för att sätta Blekinges möjligheter och utmaningar i ett bredare sammanhang.

Rapporten utgör därmed inte ett färdigt investeringsunderlag, utan ett kunskaps- och beslutsunderlag för fortsatt projektutveckling, samverkan och praktiska pilotprojekt. Resultaten kan användas som stöd inför nästa steg, exempelvis vid framtagande av pilotinsatser, förankring hos berörda aktörer och utveckling av en eventuell projektansökan.

3.5. Rapportens disposition

Rapporten är indelad i kapitel som stegvis beskriver bakgrunden till förstudien, relevanta utgångspunkter, metod och genomförande, nuläget i Blekinge, förstudiens resultat samt förslag till fortsatt utveckling.

- Kapitel 4 redovisar de utgångspunkter och styrande ramverk som är relevanta för byggåterbruk, cirkulärt byggande och resurshushållning.
- Kapitel 5 beskriver förstudiens metod, materialinsamling och genomförande.
- Kapitel 6 beskriver nuläget i Blekinge samt de aktörer och initiativ som arbetet kan bygga vidare på.
- Kapitel 7 redovisar resultaten tematiskt utifrån de frågor som återkom i intervjuer, workshoppar, dialogmöten och omvärldsanalys.
- Kapitel 8 analyserar vad resultaten innebär för den fortsatta utvecklingen av byggåterbruk i Blekinge.
- Kapitel 9 presenterar en föreslagen utvecklingsmodell med möjliga vägval, fasindelning, driftmodell och finansieringsförutsättningar.
- Kapitel 10 sammanfattar rapportens slutsatser och rekommendationer.
- Kapitel 11 innehåller rapportens källförteckning.

4. Byggåterbruk som omställningsfråga

Detta kapitel redovisar de teoretiska och strategiska utgångspunkter som ligger till grund för förstudien. Kapitlet beskriver hur byggåterbruk kan förstås som en del av omställningen till cirkulär ekonomi, minskad klimatpåverkan och effektivare resurshushållning samt vilka ramverk och perspektiv som är relevanta för rapportens analys, slutsatser och rekommendationer.

4.1. Cirkulär ekonomi och byggåterbruk

Cirkulär ekonomi innebär att resurser används effektivt och behåller sitt värde så länge som möjligt. Begreppet kan förstås som ett alternativ till en linjär modell, där material utvinns, används och därefter blir avfall. I en cirkulär ekonomi eftersträvas i stället system där produkter och material återanvänds, repareras, delas, uppgraderas eller återvinns med så liten värdeförlust som möjligt (EU-kommissionen, 2020; Regeringen, 2020).

I bygg- och fastighetssektorn innebär detta att byggnader, byggdelar och material betraktas som resurser med fortsatt värde. Byggåterbruk blir därmed en praktisk tillämpning av cirkulär ekonomi. Det handlar om att förlänga materialens livslängd, minska behovet av nyproducerade material och minska mängden bygg- och rivningsavfall.

Byggåterbruk kan omfatta återanvändning av exempelvis dörrar, fönster, tegel, trä, glaspartier, fast inredning och tekniska komponenter. Det kan också omfatta mer komplexa flöden där material behöver inventeras, dokumenteras, kvalitetssäkras och matchas mot nya projekt. Byggåterbruk omfattar därför både materialens tekniska potential och de processer som krävs för att materialen ska kunna användas igen.

4.2. Avfallshierarkin och livscykelperspektivet

Avfallshierarkin är en grundläggande princip inom både europeisk och svensk avfallspolitik. Den anger i vilken ordning avfall bör hanteras för att minska miljöpåverkan och bevara resurser. I första hand ska avfall förebyggas; om detta inte är möjligt bör produkter och material återanvändas eller förberedas för återanvändning. Därefter följer materialåtervinning och energiåtervinning, medan bortscaffande, exempelvis deponering, ska vara det sista alternativet (EU, 2008; Naturvårdsverket, 2025).

För byggsektorn innebär avfallshierarkin att bevarande och återbruk av hela produkter och byggdelar bör prioriteras före återvinning när det är tekniskt, praktiskt och ekonomiskt möjligt.

Materialåtervinning kan vara nödvändig i vissa fall, men innebär ofta att produktens ursprungliga funktion och en del av materialets värde går förlorad. Ur ett byggåterbruksperspektiv är det därför centralt att identifiera material med återbrukspotential tidigt, innan de blandas med avfall eller går vidare till återvinning, energiåtervinning eller deponi.

Avfallshierarkins tillämpning på byggmaterial illustreras i Figur 1.

Figuren visar hur de tre översta stegen, förebyggande, återanvändning och förberedelse för återanvändning, bör prioriteras eftersom de bevarar materialets värde och minskar klimatpåverkan. Materialåtervinning utgör ett lägre prioriterat steg, medan energiåtervinning och deponi eller annat bortscaffande är de minst önskvärda alternativen.

Figur 1. Avfallshierarki för byggmaterial.

Figuren visar hur byggmaterial bör hanteras enligt avfallshierarkin, där förebyggande, återanvändning och förberedelse för återanvändning prioriteras före materialåtervinning, energiåtervinning och bortskaffande.

Källa: AI-genererad illustration, framtagen av författaren, baserad på EU avfallshierarki och Naturvårdsverkets vägledning.

Livscykelperspektivet innebär att klimatpåverkan och resursanvändning analyseras utifrån byggnadens och materialens hela livscykel. Klimatpåverkan uppstår inte enbart under byggnadens drift, utan även vid produktion av material, transporter, installation, underhåll, ombyggnad och rivning. När befintliga material återanvänds kan behovet av nyproducerade material minska, vilket kan bidra till både lägre klimatpåverkan och minskade avfallsmängder (Boverket, 2025, Växthusgaser; IVL Svenska Miljöinstitutet, 2026).

4.3. Systemperspektiv, beställarroll och materialdata

Ett systemperspektiv är relevant eftersom byggåterbruk berör flera delar av byggprocessen samtidigt. Frågan påverkar tidiga behovsanalyser, projektering och upphandling, men också materialinventering, rivning, demontering, logistik, dokumentation, kvalitetssäkring, lagring och efterfrågan.

För att byggåterbruk ska fungera krävs ett sammanhängande system där aktörer, processer, materialdata och ansvar kopplas ihop. Detta är särskilt viktigt i mindre geografiska områden, där materialflöden kan vara mer ojämna över tid och där samverkan mellan flera aktörer blir avgörande (Boverket, 2024; SKR, 2022; IVL Svenska Miljöinstitutet, 2026).

Beställarrollen är central i det här systemet. Beställare och fastighetsägare påverkar om återbruk får utrymme genom mål, budget, upphandling och tidsplanering. När återbruk efterfrågas tidigt kan projektet planera för inventering, demontering, logistik och återanvändning. Om frågan kommer in sent i processen riskerar återbruk däremot att prioriteras bort på grund av tidspress, kostnadspress eller osäkerhet kring ansvar och kvalitet (Upphandlingsmyndigheten, u.å.).

Digital spårbarhet och materialdata är viktiga förutsättningar för cirkulärt byggande. Material som ska återbrukas behöver kunna identifieras, beskrivas och bedömas innan det kan matchas mot nya projekt. Det kräver information om exempelvis materialtyp, mått, skick, mängd, demonterbarhet, placering, tekniska egenskaper och tillgänglighet.

Digitala inventeringar, produktbanker och marknadsplatser kan minska risken för informationsförluster mellan olika skeden och aktörer. De kan också göra återbruksmaterial synliga för fler projekt och förbättrar möjligheten till materialmatchning.

Med materialmatchning menas processen där tillgängliga återbruksmaterial kopplas samman med behov i nya bygg-, renoverings- eller ombyggnadsprojekt. Verktyg som CCBUILD och Palats används exempelvis för att registrera material, skapa produktbanker, möjliggöra matchning och följa upp klimat- och resursnytta (CCBUILD, u.å., Digitala tjänster; Palats, u.å.).

Digitala system löser dock inte återbruksfrågan på egen hand. För att materialdata ska få praktisk betydelse behöver uppgifterna kopplas till tydliga arbetssätt, ansvarsfördelning, logistik och faktisk efterfrågan.

4.4. Styrande ramverk och koppling till regional utveckling

Utvecklingen mot ökat byggåterbruk drivs av styrning och förändrade krav på flera nivåer. På europeisk nivå anger EU:s gröna giv riktningen mot klimatneutralitet och en mer resurseffektiv ekonomi. EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi pekar även ut byggnader och byggsektorn som en prioriterad värdekedja, eftersom sektorn omfattar stora materialflöden och betydande resursanvändning (EU-kommissionen, 2020).

EU:s avfallsdirektiv och svensk avfallslagstiftning betonar avfallsförebyggande, återanvändning och materialåtervinning. För bygg- och rivningsavfall innebär detta att aktörer behöver arbeta mer systematiskt med sortering, återanvändning och förberedelse för återanvändning (EU, 2008; SFS 2020:614; Naturvårdsverket, 2026).

På nationell nivå pekar regeringens strategi för cirkulär ekonomi och tillhörande handlingsplan ut bygg- och fastighetssektorn som ett viktigt område för omställning (Regeringen, 2020; Regeringen, 2021). Boverket visar samtidigt att byggsektorn år 2022 gav upphov till cirka 13,6 miljoner ton primärt bygg- och rivningsavfall. Det motsvarade 39 procent av allt genererat avfall i Sverige när gruvavfall räknas bort. Återvinningsgraden för icke-farligt bygg- och rivningsavfall beräknades samma år till 55 procent (Boverket, 2025, *Avfall*).

Även ökade krav på hållbarhetsrapportering och dokumentation kan påverka bygg- och fastighetssektorn. Företag som omfattas av CSRD ska rapportera enligt ESRS. En av miljöstandarderna är ESRS E5, som handlar om resursanvändning och cirkulär ekonomi. Standarden omfattar bland annat uppgifter om resursflöden, avfall, återbruk, cirkulära åtgärder samt hur företag arbetar för att använda resurser mer effektivt. Detta kan öka behovet av data om materialflöden, avfall, återbruk, resursanvändning och cirkulära åtgärder inom bygg- och fastighetssektorn (Europeiska kommissionen, u.å.; EFRAG, 2025).

I Blekinge finns flera styrdokument som ger stöd för utvecklingen av byggåterbruk. Växtplats Blekinge, den regionala utvecklingsstrategin, betonar hållbar samhällsplanering, innovation, samverkan och hållbara lösningar som prioriterade utvecklingsområden (Region Blekinge, 2022). Klimat- och energistrategin för Blekinge pekar mot ett klimatneutralt Blekinge och lyfter behovet av minskad klimatpåverkan och effektivare resursanvändning (Länsstyrelsen Blekinge, 2025).

Manualen *Hållbar byggnation i Blekinge – en praktisk manual*, framtagen inom Energisamverkan Blekinge av Energikontor Syd i samarbete med Ronneby kommun, är också relevant för förstudien. Manualen omfattar nyproduktion, ombyggnation och renovering och är tänkt att fungera som ett praktiskt stöd för offentliga aktörer i planering, upphandling och genomförande av bygg- och demonteringsprojekt. Den kan därför användas som stöd för hur hållbarhet, resurseffektivitet och cirkulära arbetssätt kan integreras i befintliga projektprocesser (Energisamverkan Blekinge, 2021).

Källa: Energisamverkan Blekinge, Energikontor Syd

Agenda 2030 ger ytterligare en ram för arbetet. Särskilt relevanta mål är:

- Mål 9 om hållbar industri, innovationer och infrastruktur.
- Mål 11 om hållbara städer och samhällen.
- Mål 12 om hållbar konsumtion och produktion.
- Mål 13 om bekämpning av klimatförändringarna.
- Mål 17 om genomförande och partnerskap (FN, 2015).

Sammantaget visar ramverken att byggåterbruk bör förstås som en del av en bredare omställning inom bygg- och fastighetssektorn. Frågan berör inte bara avfallshantering, utan även klimatpåverkan, resurshushållning, upphandling, materialdata, regional utveckling och samverkan.

5. Metod och genomförande

Detta kapitel redovisar hur förstudien har genomförts. Fokus ligger på metod, urval, aktiviteter, analysarbete och avgränsningar. Resultaten redovisas samlat i kapitel 7.

5.1. Genomförandeprocess

Förstudien genomfördes under perioden september 2025 till maj 2026. Arbetet hade en kvalitativ och utforskande ansats, vilket bedömdes vara lämpligt mot bakgrund av att byggåterbruk fortfarande är ett område under utveckling.

Kunskap om byggåterbruk finns i stor utsträckning i praktiska erfarenheter, pågående initiativ, lokala förutsättningar och i de aktörer som på olika sätt berörs av bygg- och fastighetssektorns omställning. Genomförandet byggde på fem kompletterande delar:

- Intervjuer
- Workshoppar
- Omvärldsanalys
- Tre dialogspår
- Löpande analys och slutsatser.

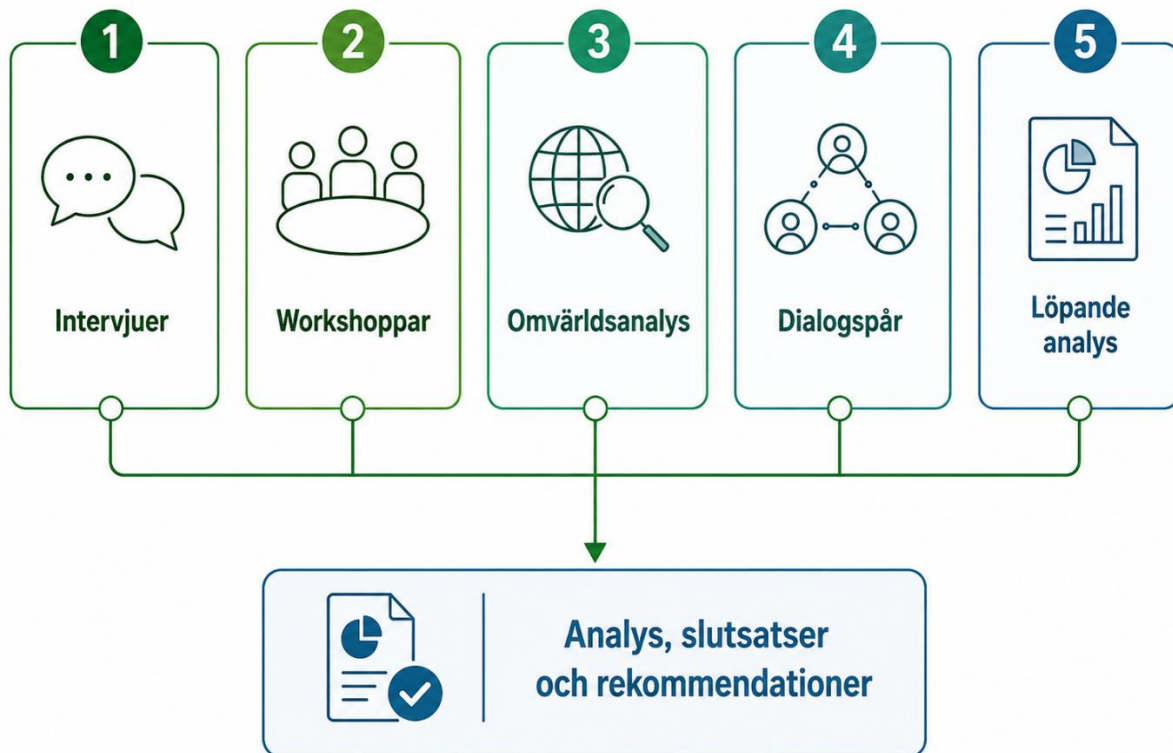
Tillsammans gav dessa delar ett brett underlag för att belysa både nuläge, behov, hinder och möjliga utvecklingsvägar för byggåterbruk i Blekinge.

Intervjuerna användes för att fånga aktörernas erfarenheter, behov och upplevda hinder kopplade till byggåterbruk. Workshopparna bidrog till att utveckla en gemensam problembild, stärka kunskapen hos de deltagande aktörerna och skapa utrymme för dialog om möjliga lösningar. Omvärldsanalysen gav lärdomar från andra verksamheter och konkreta exempel på hur byggåterbruk kan organiseras, drivas och utvecklas i praktiken. De tre dialogspåren användes för att fördjupa förståelsen för möjliga roller, samverkansformer, ansvarsfördelning och potentiella pilotprojekt.

Genom att kombinera flera källor har förstudien kunnat belysa byggåterbruk ur olika perspektiv och därmed stärka tillförlitligheten i den samlade analysen. Resultaten bygger inte på enskilda uttalanden eller isolerade aktiviteter, utan på återkommande mönster som har identifierats i intervjuer, workshoppar, omvärldsanalys och dialogspår.

Underlaget har dokumenterats genom anteckningar, workshopmaterial och löpande sammanställningar. Materialet har därefter analyserats tematiskt, med fokus på återkommande mönster och frågor som framkommit i flera delar av förstudien.

Förstudiens genomförandeprocess sammanfattas i Figur 2. Figuren visar hur de fem delarna i arbetet tillsammans har legat till grund för rapportens analys, slutsatser och rekommendationer. Resultaten bör därför förstås som en praktiskt förankrad nulägesbild och ett kunskapsunderlag för fortsatt utveckling, snarare än som en fullständig kartläggning av samtliga aktörer, materialflöden och ekonomiska förutsättningar i Blekinge.

Figur 2. Förstudiens genomförandeprocess.

Figuren visar hur intervjuer, workshoppar, omvärldsanalys och dialogspår samt löpande analys tillsammans har utgjort underlag för rapportens analys, slutsatser och rekommendationer.

Källa: AI-genererad illustration, framtagen av författaren inom ramen för förstudien.

5.2. Deltagarunderlag

Förstudien bygger på ett kvalitativt deltagarunderlag som har använts för att fånga flera relevanta perspektiv på byggåterbruk i Blekinge. Underlaget omfattar inspel från offentlig sektor, bygg- och fastighetsaktörer, aktörer med koppling till regional utveckling samt verksamheter med praktisk erfarenhet av byggåterbruk, materialhantering och samverkan.

Syftet har inte varit att ta fram ett statistiskt representativt urval av hela bygg- och fastighetssektorn i Blekinge. Urvalet har i stället varit strategiskt och inriktat på aktörer som genom sina roller, erfarenheter eller verksamhetsområden kan bidra med kunskap om byggåterbrukets praktiska förutsättningar.

Det handlar bland annat om frågor kopplade till materialflöden, upphandling, fastighetsförvaltning, rivning, logistik, kvalitetssäkring, efterfrågan och samordning mellan olika aktörer.

Deltagarunderlaget ska därmed förstås som ett förstudieunderlag som ger en praktiskt förankrad bild av hinder, behov och utvecklingsmöjligheter.

Underlaget gör det möjligt att identifiera återkommande mönster och centrala frågor för fortsatt utveckling, men ska inte tolkas som en fullständig kartläggning av samtliga aktörer eller materialflöden i länet. En sammanfattning av förstudiens deltagarunderlag redovisas i Tabell 1.

Aktivitet	Omfattning	Huvudsakligt fokus
Intervjuer	6 intervjuer med 7 personer	Erfarenheter, hinder, materialflöden, ansvar, logistik och framtida utveckling
Workshop 1	41 deltagare	Nuläge, hinder, behov och möjligheter för byggåterbruk i Blekinge
Workshop 2	37 deltagare	Lösningar, organisering, pilotprojekt och framtida struktur
Dialogmöten	3 möten, 8 deltagare	Regional förankring, möjliga driftformer, pilotprojekt och ansvarsfördelning
Omvärldsanalys	12 exempel, 10 verksamheter och 2 digitala plattformar, 17 representanter	Lärdomar från andra återbruksverksamheter och digitala plattformar

Tabell 1. Sammanfattning av förstudiens deltagarunderlag.

Tabellen visar vilka aktiviteter som genomfördes, deras omfattning och det huvudsakliga fokuset från intervjuer, workshoppar, dialogmöten och omvärldsanalys.

5.3. Intervjuer, workshoppar och dialogmöten

Som en del av förstudien genomfördes sex semistrukturerade intervjuer med totalt sju personer. De intervjuade representerade kommuner, kommunala fastighetsbolag och byggföretag, och hade roller såsom fastighetschef, fastighetsansvarig, projektledare, energi- och miljöansvarig, förvaltningschef och hållbarhetsspecialist.

Urvalet gjordes för att fånga praktiska erfarenheter från aktörer som på olika sätt arbetar med fastighetsförvaltning, byggprojekt, hållbarhetsfrågor, materialhantering och organisatoriska beslut kopplade till byggande och renovering.

Intervjuerna syftade inte till att kvantifiera materialvolymen, utan till att öka förståelsen för hur återbruk uppfattas och hanteras i praktiken. Fokus låg på vilka hinder som aktörerna möter, var i byggprocessen återbruk ofta faller bort och vilka förutsättningar som krävs för att återbruk ska kunna integreras i projekt och förvaltning.

Samtalen berörde bland annat aktörernas nuläge, tidigare erfarenheter av återbruk, möjliga materialflöden, logistik, kvalitetssäkring, kompetensbehov, upphandlingskrav samt möjliga framtida organisations- och driftmodeller. Intervjuerna bidrog därmed med ett fördjupat underlag om både möjligheter och begränsningar i dagens arbetsätt. En sammanfattning av intervjuerna och de perspektiv som de bidrog med redovisas i Tabell 2.

Intervjuad aktör/roll	Perspektiv i materialet	Exempel på frågor som belystes
Fastighetschef i kommun	Kommunal fastighetsstyrning och projektprioritering	Hur återbruk kan integreras i kommunala projekt samt behov av checklistor och upphandlingskrav
Fastighetsansvarig i kommun	Praktiska fastighetsfrågor och lokala projekt	Vilka material som kan återbrukas samt hur ansvar och logistik kan hanteras
Projektledare i kommun	Projektgenomförande och tidiga beslut	När återbruk behöver komma in i projektprocessen och hur upphandling påverkar genomförandet
Fastighetschef på kommunalt fastighetsbolag	Strategisk förvaltning och fastighetsutveckling	Materialflöden, risker, kvalitet, lager och ekonomiska förutsättningar
Energi- och miljöansvarig på kommunalt fastighetsbolag	Klimat- och hållbarhetsstyrning	Koppling till klimatmål, dokumentation och behov av digital registrering
Förvaltningschef på kommunalt fastighetsbolag	Drift, förvaltning och praktisk genomförbarhet	Lagerhantering, materialkännedom och återbruk i förvaltning
Hållbarhetsspecialist på byggföretag	Entreprenörs- och marknadsperspektiv	Beställarkrav, garantier, affärsmodell och praktiska hinder

Tabell 2. Genomförda intervjuer.

Tabellen visar vilka typer av aktörer som intervjuades, deras roller, vilka perspektiv de bidrog med i materialet samt exempel på de frågor som belystes.

Inom ramen för förstudien, genomfördes två workshoppar i Karlskrona

Den första workshopen genomfördes den 25 november 2025 och fokuserade på hinder, behov och nuläge för byggåterbruk i Blekinge. Aktörer från olika delar av bygg- och fastighetssektorn samlades för att skapa en gemensam problembild och identifiera vilka frågor som behöver hanteras för att byggåterbruk ska kunna utvecklas mer systematiskt.

Den andra workshopen genomfördes i Karlskrona den 11 mars 2026 och hade fokus på lösningar, organisering och framtida struktur. Workshopparna innehöll inspirationsexempel, gemensamma diskussioner och grupparbete där deltagarna fick diskutera frågor kring hinder, behov, möjliga organisationsformer, logistklösningar och fortsatt utveckling.

Sammantaget bidrog workshopparna både till kunskapsupbyggnad, förankring och konkretisering av vilka frågor som är centrala i ett fortsatt arbete.

Dialogmöten genomfördes som en del av förstudiens förankrings- och utvecklingsarbete. Dialogarbetet omfattade tre spår:

- Övergripande samverkan mellan Energikontor Syd, GodaHus och Karlskrona kommun.
- Möjliga drift- och organisationsformer genom dialog med Karlskrona kommuns arbetsmarknadsförvaltning och KASAK (Karlskrona sociala arbetskooperativ).
- Möjliga pilotprojekt och praktiska projektkopplingar i dialog med Karlskrona kommuns projektavdelning.

5.4. Omvärldsanalys

Omvärldsanalysen genomfördes för att hämta lärdomar från andra verksamheter och initiativ inom byggåterbruk. Syftet var att öka förståelsen för hur byggåterbruk kan organiseras i praktiken, vilka arbetssätt som redan används och vilka erfarenheter som kan vara relevanta för en möjlig etablering i Blekinge.

Analysen omfattade exempel på återbruksverksamheter, digitala plattformar, byggåterbrukscentraler och aktörer som arbetar med inventering, demontering, lagerhållning, försäljning eller förmedling av återbrukat material.

Exempel som ingick var bland annat:

- Byggåterbruket i Umeå
- Sola bygg- och möbelåterbruk i Karlstad
- Återbygget i Mälardalen
- Malmö Återbyggdepå
- Bygghubben i Linköping
- Rebillt
- Brukspecialisten
- Återbruka
- Affärsverken, Mälтан
- Västblekinge Miljö AB, VMAB
- CCBUILD
- Palats

Exemplen valdes för att belysa olika återbruksmodeller och funktioner, exempelvis kommunal drift, privata återbruksaktörer, sociala verksamheter, digitala plattformar, specialistflöden och lokala återbruksnoder. Omvärldsanalysen användes som ett jämförande underlag för att identifiera möjliga arbetssätt, framgångsfaktorer och organisatoriska vägval i Blekinge.

5.5. Analysmetod, anonymisering och avgränsningar

Analysen genomfördes löpande under hela förstudieperioden.

Material från intervjuer, workshoppar, omvärldsanalys och dialogmöten sammanställdes, strukturerades och analyserades tematiskt. Genom detta arbetssätt kunde återkommande mönster, skillnader och centrala frågeställningar identifieras och jämföras mellan olika delar av materialet.

Analysen fokuserade särskilt på frågor som återkom i flera delar av underlaget. Det handlade bland annat om ansvar, beställarkrav, materialflöden, logistik, digital registrering, kvalitetssäkring, kompetensbehov och hur det fortsatta arbetet kan organiseras. Genom att jämföra erfarenheter och bedömningar från olika aktörsgrupper kunde praktiska iakttagelser kopplas till rapportens teoretiska och strategiska utgångspunkter.

Intervjupersoner och organisationer anonymiseras i resultatredovisningen när det bedöms relevant. Syftet är att möjliggöra en öppen redovisning av erfarenheter, hinder och bedömningar utan att enskilda personer eller organisationer pekats ut. I rapporten används därför benämningar såsom Kommun A, Fastighetsbolag A och Byggföretag A.

Citat används för att illustrera återkommande teman i materialet och ska förstås som exempel på aktörernas erfarenheter och bedömningar, snarare än som enskilda aktörers fullständiga ståndpunkter.

Resultaten ska förstås som kvalitativa indikationer och analytiska bedömningar, inte som statistiskt säkerställda slutsatser.

6. Nuläge i Blekinge

Detta kapitel beskriver nuläget i Blekinge. Fokus ligger på förutsättningar, initiativ, relevanta aktörer och varför Karlskrona kommun har blivit en tydlig startpunkt i förstudien. Den tematiska resultatredovisningen presenteras i kapitel 7.

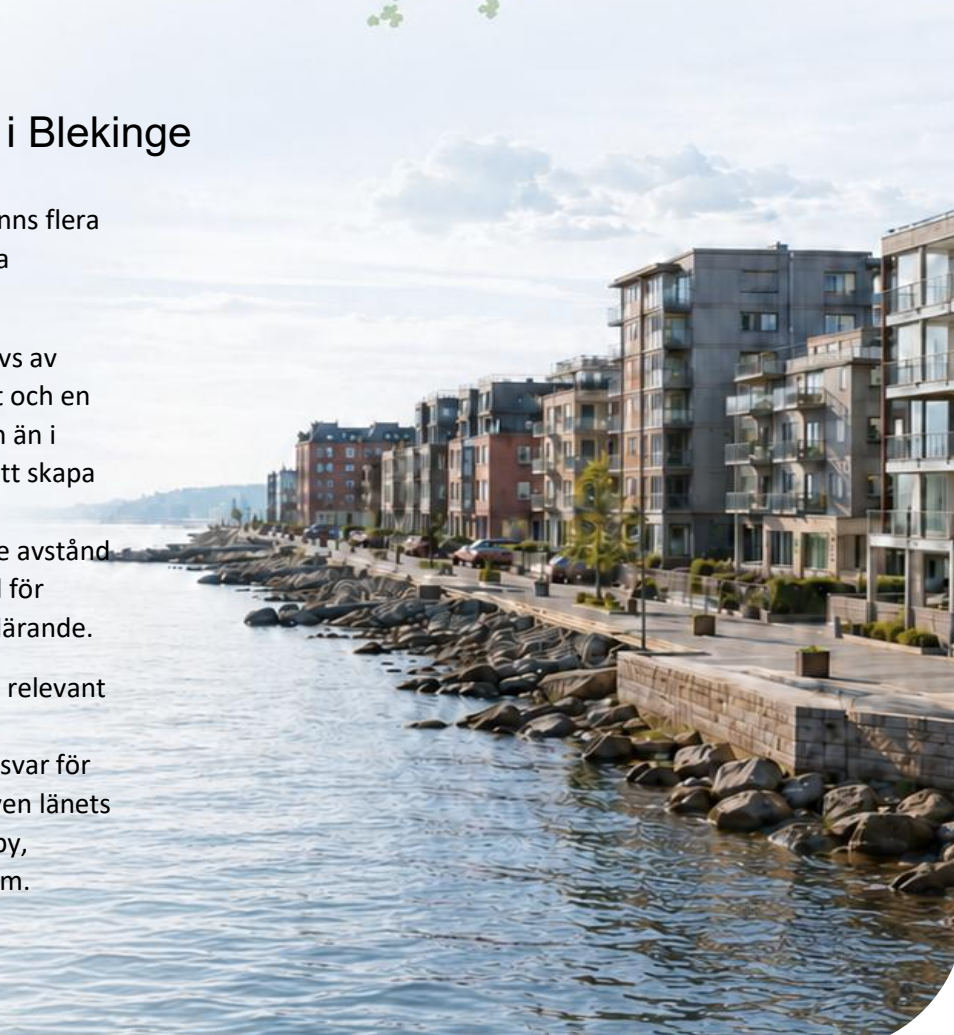

6.1. Förutsättningar i Blekinge

Förstudien visar att det i Blekinge finns flera goda förutsättningar för att utveckla byggåterbruk.

Blekinges geografiska storlek beskrivs av flera aktörer som både en möjlighet och en begränsning. Mindre materialflöden än i större städer kan göra det svårare att skapa kontinuerlig tillgång till återbrukat byggmaterial. Samtidigt lyfts kortare avstånd mellan aktörer som en möjlig fördel för samverkan, dialog och gemensamt lärande.

Region Blekinge identifieras som en relevant aktör genom sitt fastighetsbestånd, kommande ombyggnationer och ansvar för regional utveckling. Frågan berör även länets fem kommuner: Karlskrona, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg och Olofström.

6.2. Karlskrona som startpunkt

I nuläget framstår Karlskrona som den kommun där kopplingen till byggåterbruk är mest konkret inom förstudien. Det beror dels på kommunens medverkan i dialogerna, dels på kopplingen till Viable Cities och Klimatkontrakt 2030. Karlskrona har därför fått en tydlig roll i arbetet med att undersöka hur återbruk kan tillämpas i praktiken.

Samtidigt är byggåterbruk inte en fråga som enbart berör Karlskrona. Materialflöden, rivningar, renoveringar och efterfrågan finns i flera kommuner i Blekinge. Erfarenheter från ett första arbete i Karlskrona kan därför användas bredare av kommuner, offentliga fastighetsägare, byggaktörer och regionala aktörer.

6.3. Befintliga återbruksinitiativ och aktörer

Förstudien identifierade flera befintliga aktörer och lokala initiativ i Blekinge som på olika sätt berör återbruk, resurshantering och byggmaterialflöden.

VästBlekinge Miljö AB, VMAB:s byggåterbruk vid Mörrums återvinningscentral gör det möjligt för privatpersoner, företag och föreningar att lämna och hämta byggmaterial kostnadsfritt (VMAB, u.å., *Mörrums återvinningscentral*; VMAB, u.å., *Återbruk av byggmaterial*).

Affärsverken driver återbrukstältet på Mältans återvinningscentral, där byggrelaterade produkter också kan lämnas och hämtas kostnadsfritt (Affärsverken, u.å., *Lämna för återbruk*; Affärsverken, u.å., *Mältan återvinningscentral*).

Verksamheterna visar att det redan finns lokala återbruksflöden i länet. De fungerar som enklare återbruksnoder och omfattar inte hela kedjan med inventering, selektiv demontering, digital marknadsplats, kvalitetssäkring och projektbaserad materialmatchning.

Förstudien identifierade även byggnadsvårdsaktörer med praktisk materialkunskap. Lindsjös Måleri och Byggnadsvård AB i Ronneby kommun arbetar med restaurering, byggnadsvård och återbruk av äldre byggnadsdelar (Lindsjös Byggnadsvård, u.å.).

Byggnadsvårdaren Per Svensson i Elsebrånemåla har uppmärksammats för sin praktiska användning av återbrukade byggmaterial i bygg- och renoveringsarbeten (SVT Nyheter Blekinge, 2025, *Per renoverar med återvunnet byggmaterial*).

6.4. Uppmärksamhet i media

Under förstudieperioden uppmärksammades frågan om byggåterbruk i Blekinge i regional media.

Den 12 september 2025 publicerade Blekinge Läns Tidning artikeln "*Blekinge kan få återbrukscentral för byggmaterial*". Artikeln beskrev möjligheten att ta till vara äldre byggmaterial, exempelvis fönster, dörrar och träbjälkar, i stället för att materialet går till avfall. Publiceringen visar att frågan om en möjlig byggåterbrukscentral i Blekinge hade ett regionalt nyhetsvärde redan tidigt under förstudieperioden och kopplades till både resurshushållning och praktiska möjligheter att ge byggmaterial ett fortsatt användningsområde (Blekinge Läns Tidning, 2025).

Frågan fick därefter fortsatt uppmärksamhet genom SVT Nyheter Blekinge. Den 9 december 2025 publicerade SVT inslaget "*Byggavfall ska få nytt liv i Blekinge*", där arbetet med att undersöka en regional lösning för byggåterbruk beskrevs (SVT Nyheter Blekinge, 2025, *Byggavfall ska få nytt liv i Blekinge*).

Samma dag publicerade SVT även artikeln *"Byggbranschen välkomnar återbrukscentral: "Perfekt"*, där Byggföretagen lyfte bygg- och fastighetssektorns stora klimat- och avfallspåverkan och välkomnade planerna på en byggåterbrukscentral i Blekinge. I artikeln framhöll Anders Fredriksson, bransch- och föreningsansvarig på Byggföretagen, att återbruk av byggavfall ingår i branschens arbete för klimatneutralitet till 2045 och att en lösning som underlättar återbruk av material är positiv för branschen (SVT Nyheter Blekinge, 2025, *Byggbranschen välkomnar återbrukscentral: "Perfekt"*).

Sammantaget visar medieuppmärksamheten att frågan om byggåterbruk i Blekinge har haft ett bredare allmänintresse utanför förstudiens direkta deltagarkrets. Rapporteringen visar också att frågan berör flera perspektiv samtidigt: byggbranschens klimatpåverkan, behovet av att minska bygg- och rivningsavfall, praktiska möjligheter att återanvända material samt regional utveckling av nya arbetssätt för cirkulärt byggande.

6.5. Byggstenar inför fortsatt arbete

Nulägesbilden visar att byggåterbruk i Blekinge inte behöver byggas upp från grunden. Det finns lokala återbruksnoder, byggnadsvårdsaktörer, kommunala och offentliga byggprojekt, samverkansplattformar, digitala verktyg och erfarenheter från andra delar av landet att bygga vidare på.

Det som saknas är framför allt ett sammanhållet arbetssätt. För att gå från idé till genomförande behöver aktörer i Blekinge testa återbruk i konkreta projekt och utveckla rutiner för tidiga beslut, tydliga roller, logistik, materialinformation och efterfrågan.

7. Resultat från förstudien

Detta kapitel redovisar de viktigaste resultaten från intervjuer, workshoppar, dialogmöten och omvärldsanalys. Resultaten presenteras tematiskt för att visa återkommande mönster i underlaget. Den samlade resultatbilden sammanfattas i Figur 3.

7.1. Återbruk sker projektvis och osystematiskt

Förstudien visar att byggåterbruk i Blekinge i dag främst förekommer i avgränsade projekt och ofta drivs fram av engagerade personer snarare än av etablerade arbetsätt. Det finns flera exempel på att byggmaterial tas till vara, men hanteringen är ännu inte tillräckligt systematiserad för att återbruk ska bli en naturlig och återkommande del av byggprocessen.

När rutiner, ansvar och mottagare inte är tydligt definierade blir hanteringen svår att förankra och följa upp över tid. Om frågan kommer in för sent i planeringen, eller om det saknas praktiska lösningar för inventering, lagring och avsättning, finns en risk att material med fortsatt tekniskt, funktionellt eller ekonomiskt värde hanteras som avfall.

7.2. Tidiga beslut och beställarkrav saknas ofta

Ett tydligt resultat är att återbruk behöver komma in tidigare i byggprocessen. Flera aktörer beskriver att material ibland identifieras först när rivning eller ombyggnad redan är långt gången. I sådana situationer finns ett begränsat utrymme för att hitta mottagare, planera varsam demontering eller ordna mellanlagring.

Beställare och fastighetsägare har därför en nyckelroll. Genom mål, upphandling, budget och tidsplanering kan de skapa utrymme för återbruk.

Byggföretag A sammanfattar detta med citatet: *"Inga krav innebär inget återbruk."* Detta ligger i linje med Upphandlingsmyndighetens betoning av upphandlingens roll för att främja cirkulär ekonomi (Upphandlingsmyndigheten, u.å.).

Kommun A uttrycker behovet av praktiska verktyg genom formuleringen: *"Bra med checklistor på vad som ska bevaras, bra att få med det i upphandling."*

Kommun B betonar behovet av särskild inventeringskompetens och uttrycker att: *"Det behövs konsulter inom inventering."*

7.3. Ansvarsfördelning och roller behöver tydliggöras

Flera aktörer beskriver att det är oklart vem som ska ansvara för återbruk i olika skeden. Frågan berör fastighetsägare, projektledare, arkitekter, entreprenörer, rivningsaktörer, avfallsaktörer och mottagare av material.

När rollerna är otydliga blir det svårt att fatta beslut om vad som ska sparas, vem som ska inventera, vem som ska demontera, vem som ansvarar för kvalitet och vem som ska bära kostnader för lagring och transport. Intervjuerna visar därför att återbruk behöver integreras i projektstyrning och upphandling, inte hanteras som en separat fråga i slutet av processen.

7.4. Politisk och strategisk förankring behöver stärkas

Förstudien visar att byggåterbruk inte enbart är en fråga för enskilda projekt, tjänstepersoner eller operativa verksamheter. I intervjuer, workshoppar, dialogmöten och omvärldsanalys framkommer att frågan också behöver tydligare politisk och strategisk förankring för att kunna utvecklas från projektvisa initiativ till ett mer etablerat arbetssätt.

Flera av de hinder som identifierats i förstudien hänger samman med att byggåterbruk berör flera ansvarsområden samtidigt. Det handlar bland annat om fastighetsförvaltning, upphandling, avfallshantering, klimat- och hållbarhetsarbete, samhällsplanering, näringslivsutveckling och regional utveckling. När frågan inte är tydligt prioriterad eller förankrad på strategisk nivå blir det svårt att skapa mandat, avsätta resurser och fatta de tidiga beslut som krävs för att återbruk ska kunna planeras in i byggprocessen.

Resultaten visar att det finns intresse och engagemang hos flera aktörer, men att detta inte alltid räcker för att skapa långsiktiga strukturer. Om byggåterbruk främst drivs av enskilda personer eller tillfälliga projekt finns en risk att arbetet blir sårbart och svårt att följa upp över tid. Politisk och strategisk förankring behövs därför för att ge arbetet legitimitet, tydlig riktning och koppling till befintliga mål inom klimat, resurshushållning, upphandling och hållbar samhällsutveckling.

Omvärldsanalysen visar även att återbruksarbete i andra kommuner och verksamheter ofta behöver kombineras med tydligt ägarskap, organisatoriskt mandat och beslut om vilka funktioner som ska prioriteras. Det handlar inte enbart om att skapa en fysisk plats, utan om att bygga upp arbetssätt, ansvar, finansiering, efterfrågan och samordning. För Blekinge innebär detta att politisk och strategisk förankring bör ses som en viktig förutsättning för ett fortsatt genomförandeprojekt.

I ett nästa steg behöver därför frågan om byggåterbruk förankras tydligare i berörda organisationers styrning och prioriteringar. Det kan handla om att ge mandat för pilotprojekt, avsätta resurser för inventering och samordning, tydliggöra ansvar för logistik och digital registrering samt skapa förutsättningar för uppföljning. På så sätt kan byggåterbruk gå från att vara ett intresseområde till att bli en praktisk och återkommande del av bygg- och fastighetssektorns arbetssätt i Blekinge.

7.5. Logistik och mellanlagring är centrala flaskhalsar

Logistik beskrivs som en flaskhals i flera intervjuer och workshoppar. När material identifieras saknas ofta en plan för hämtning, emballering, transport, väderskyddad lagring och matchning mot nya projekt. Flera aktörer betonar därför att logistik behöver ses som en planerad funktion, inte som något som ska lösas i slutet av projektet.

Resultatet från workshopparna visar även att det finns behov av tillfälliga mellanlager och praktiska lösningar som kan testas i mindre skala. En större fysisk central uppfattas inte som det självklara första steget. Deltagarna efterfrågar i stället en modell där återbruk kan testas genom konkreta projekt, digital synlighet och samordnad logistik.

7.6. Dokumentation, kvalitet och garantier skapar osäkerhet

Risk, kvalitet och dokumentation framstår som centrala hinder. Byggföretag A:s uttalande "*Garantier är en utmaning*" visar att återbrukade produkter ofta upplevs som osäkra när ansvar, produktdata och kvalitetssäkring saknas. Fastighetsbolag A lyfter tekniska prestandakrav med citatet: "*U-värden är en utmaning.*"

Flera respondenter beskriver att brist på dokumentation gör att projekt ofta väljer nya standardprodukter i stället för återbrukade alternativ. Dokumentation och kvalitetssäkring framstår därför som återkommande teman i materialet. Detta gäller särskilt produkter som påverkas av brandkrav, ljudkrav, energiprestanda, elsäkerhet eller garantifrågor.

Samtidigt behöver krav på dokumentation, garanti och eventuell CE-märkning hanteras med försiktighet i återbruksarbetet. Om återbrukade produkter alltid bedöms utifrån samma kravbild som nya standardprodukter finns en risk att återbruk väljs bort även i situationer där materialet hade kunnat användas på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

En mer ändamålsenlig utgångspunkt är därför att arbeta med riskbaserad och materialspecifik bedömning. Det innebär att krav på dokumentation, teknisk prestanda, garanti och eventuell CE-märkning bör anpassas efter materialtyp, användningsområde och byggnadens kravbild.

För enklare interiöra produkter, återbruk i förråd, temporära lösningar eller andra icke-kritiska användningsområden kan kraven ofta utformas annorlunda än för produkter som påverkar bärförmåga, brandskydd, klimatskal, energiprestanda, elsäkerhet eller hygien. På så sätt kan återbruk komma i gång i praktiken utan att säkerhet, funktion eller ansvar åsidosätts.

Frågan handlar därmed inte om att sänka nödvändiga krav, utan om att undvika generella krav som inte är relevanta för den aktuella produkten eller användningen.

7.7. Digital materialregistrering behövs

Digital infrastruktur lyfts som en viktig fråga. Fastighetsbolag B uttrycker att det är *"bra att registrera material så att man vet vad som finns i byggåterbrukscentralen"*.

Respondenterna beskriver att material behöver kunna följas digitalt mellan projekt och organisationer.

Digital registrering underlättar tillgång till uppgifter om materialtyp, mått, mängd, skick, placering, demonterbarhet, tillgänglig tidpunkt, foto och tekniska egenskaper. Detta ligger i linje med hur digitala verktyg som CCBUILD och Palats används för produktbanker, materialmatchning och uppföljning av klimat- och resursnytta (CCBUILD, u.å., *Digitala tjänster*; Palats, u.å.).

Resultatet visar samtidigt att digitala system behöver kopplas till praktiska rutiner. En digital materialbank får begränsat värde om det saknas inventering, ansvar, mottagande projekt och efterfrågan.

7.8. Material med återbrukspotential

Resultatet från intervjuer och workshoppar identifierar flera materialkategorier med återbrukspotential i Blekinge. Respondenterna nämner särskilt innerdörrar, dörrpartier, glaspartier och fönster. Även tegel, takpannor, trä, sanitetsporlin, armaturer, interiöra komponenter och vissa installationsnära produkter lyfts fram.

Materialens potential för återbruk varierar och påverkas av skick, tekniska krav, demonterbarhet, dokumentation och efterfrågan. Det innebär att material inte enbart kan bedömas utifrån om det finns tillgängligt, utan också utifrån om det kan demonteras, dokumenteras, lagras, matchas och användas i ett mottagande projekt. Materialkategorier identifierade utifrån genomförda intervjuer och workshoppar sammanfattas i Tabell 3.

Materialkategori	Exempel som nämnts	Möjligheter	Osäkerheter eller villkor
Dörrar och dörrpartier	Innerdörrar, massiva dörrar, glasade dörrpartier	Relativt enkla att demontera och använda i ombyggnad eller mindre projekt	Mått, brandkrav, ljudkrav och skick behöver bedömas
Fönster och glaspartier	Fönster, glasväggar, invändiga glaspartier	Kan vara relevanta i enklare byggnader, interiöra lösningar eller ombyggnad	U-värden, energikrav, garanti och dokumentation kan vara hinder. Krav bör bedömas utifrån användningsområde, exempelvis om materialet används i klimatskal, interiört eller i enklare byggnader
Tegel och murverk	Fasadtegel, tegelsten, äldre murverk	Högt materialvärde och möjlighet till specialistflöden	Demontering, rengöring, CE-märkning och kvalitetssäkring kräver kompetens. Eventuell CE-märkning eller annan verifiering bör bedömas utifrån materialets användningsområde och kravbild
Trä och konstruktionsvirke	Reglar, plank, bjälkar, skivor	Kan användas i enklare konstruktioner, inredning eller temporära lösningar	Fukt, skador, dimensioner och spårbarhet behöver kontrolleras. Krav på verifiering bör anpassas efter om materialet används bärande, icke-bärande eller interiört
Takmaterial	Takpannor och vissa plåtkomponenter	Kan återbrukas vid komplettering, restaurering eller mindre byggnader	Skick, mängd, färg och kompatibilitet varierar
Sanitet och VVS-nära produkter	Handfat, wc-stolar, blandare, vissa rördelar	Kan vara användbart i enklare lokaler, förråd eller sociala verksamheter	Hygien, tekniska krav, slitage och standarder behöver bedömas
Interiöra komponenter	Stolar, armaturer, fast inredning, beslag	Ofta enklare att återbruka än klimatskalsmaterial	Design, skick, elsäkerhet och mottagande behov avgör
Betong och massor	Betong, fyllnadsmassor, stenmaterial	Kan vara relevant för krossning och lokal återanvändning i anläggning	Handlar ofta mer om materialåtervinning än produktåterbruk

Tabell 3. Material med återbrukspotential identifierat av aktörerna.

Tabellen redovisar material med återbrukspotential, exempel på material, möjliga användningsområden samt osäkerheter eller villkor som behöver hanteras.

7.9. Lärdomar från omvärldsanalysen

En omvärldsanalys genomfördes för att förstå hur andra aktörer organiserar byggåterbruk i praktiken. Exempelen visar att återbruk kan utvecklas på olika sätt beroende på regionala förutsättningar, materialflöden, aktörer och finansiering.

De studerade exemplen visar att byggåterbruk kan organiseras genom flera olika modeller. Vissa verksamheter drivs kommunalt, andra av privata eller fristående aktörer och vissa bygger på branschsamverkan. Gemensamt för flera av exemplen är att de har utvecklats stegvis och kombinerar materialhantering med tjänster som inventering, rådgivning, logistik, digital registrering och projektstöd.

Omvärldsanalysen visar bland annat följande:

- Byggåterbruket i Umeå visar på betydelsen av flerårig förberedelse och branschförankring (Umeå kommun, u.å.).
- Sola bygg- och möbelåterbruk i Karlstad visar att kommunal drift kan kombineras med återbruk och sociala mervärden, men att modellen kräver mandat och finansiering (Karlstads kommun, 2024; Karlstads kommun, u.å.).
- Återbygget i Mälardalen visar hur återbruk kan organiseras som en tjänstekedja med inventering, demontering, lager, försäljning och sociala insatser (Återbygget, u.å.).
- Malmö Återbyggdepå visar värdet av långsiktig drift och återbruksdepå i samverkan mellan offentliga och regionala aktörer (Malmö stad, 2024; Sysav, u.å.; Återbygg, u.å.).
- Bygghubben i Linköping visar hur byggföretag kan samverka kring materialflöden (Bygghubben, u.å.).
- Rebillt, Återbruka och Brukspecialisten visar att privata och specialiserade aktörer kan lösa delar av återbrukskedjan, exempelvis materialförmedling, återbruksbedömning eller hantering av specifika materialslag (Rebillt, u.å.; Återbruka, u.å.; Brukspecialisten, u.å., *Återbruka tegel*; Brukspecialisten, u.å., *Återbrukat fasadtegel*).
- Affärsverken och VMAB visar att befintliga lokala noder utgör en del av ett framtida byggåterbrukssystem i Blekinge (Affärsverken, u.å., *Mältan återvinningscentral*; VMAB, u.å., *Återbruk av byggmaterial*).

De viktigaste organisatoriska lärdomarna från omvärldsanalysen sammanfattas i Tabell 4. Tabellen visar att Blekinge kan dra nytta av flera modeller, men också att det krävs tydligt ansvar, stabila flöden, efterfrågan och en fungerande ekonomisk logik.

Verksamhet	Organisationsform	Huvudsaklig funktion	Lärdom för Blekinge
Byggåterbruket i Umeå	Samverkan mellan kommunal verksamhet och ekonomisk förening	Lokal återbruksfunktion med branschförankring	Visar vikten av förankring, branschsamverkan och delat ansvar innan större etablering
Sola bygg- och möbelåterbruk, Karlstad	Kommunal verksamhet	Bygg- och möbelåterbruk med arbetsmarknadskoppling och digital katalog	Kommunal drift kan fungera men kräver politiskt mandat, budget och organisation
Återbygget i Mälardalen	Ekonomisk förening och arbetsintegrerande socialt företag	Inventering, demontering, lager, försäljning och klimatnytta	Återbruk fungerar som tjänstekedja, inte enbart materialförsäljning
Malmö Återbyggdepå	Samverkan mellan Sysav och Malmö stad	Långsiktig återbruksdepå och insamlingsstruktur	Decentraliserade noder kan bidra men kräver stabila flöden
Bygghubben, Linköping	Branschdriven samverkan	Digital och fysisk återbruksfunktion för byggmaterial	Byggföretag kan samverka när ansvar och affärsmodell tydliggörs
Rebillt	Privat/cirkulär bygghandel	Digital marknadsplats, butik och kompletterande tjänster	Affärsmodellen behöver breddas med tjänster och digital synlighet
Brukspecialisten	Privat specialistaktör	Återbrukat tegel och kvalitetssäkring	Vissa material kräver specialistkompetens snarare än generell depåhantering
Återbruka	Privat återbruksaktör	Återbruksbedömning, omhändertagande och materialförmedling	Befintliga aktörer kan användas innan Blekinge etablerar egen fysisk nod
Affärsverken och VMAB	Lokala återbruksnoder och avfallsaktörer	Inlämning och hämtning av enklare byggmaterial	Lokala noder finns redan och bör ses som delar av ett framtida system
CCBuild och Palats	Digitala plattformar	Produktbank, materialregistrering, materialmatchning och uppföljning	Kan användas som inspiration eller möjlig lösning för digital materialregistrering, produktbank, materialmatchning och uppföljning av klimat- och resursnytta.

Tabell 4. Exempel på byggåterbruksverksamheter och lärdomar för Blekinge.

Tabellen visar vilka verksamheter som studerades i omvärldsanalysen, vilken organisationsform de har, huvudsaklig funktion samt lärdom för Blekinge.

7.10. Samlad resultatbild

Resultatet visar tydligt att byggåterbruk i Blekinge inte i första hand är en fråga om brist på material, utan om vilka förutsättningar och hinder som omger arbetet. I intervjuer, workshoppar, dialogmöten och omvärldsanalys framkommer att det redan finns flera viktiga utgångspunkter för fortsatt utveckling. Det handlar bland annat om regionala nätverk, Karlskrona som tydlig samverkanskommun, lokala återbruksnoder, byggnadsvårdsaktörer, möjliga pilotprojekt och nationella exempel att lära av.

Samtidigt visar resultaten att det finns återkommande hinder som behöver hanteras för att byggåterbruk ska kunna utvecklas mer systematiskt. Underlaget pekar särskilt på sena beslut, otydligt ansvar, svag efterfrågan, brist på logistik och mellanlager, otillräcklig dokumentation samt osäkerhet kring kvalitet och garantier. Dessa hinder återkommer i flera delar av förstudien och påverkar möjligheten att gå från enstaka initiativ till mer etablerade arbetsätt.

Den samlade resultatbilden visar därmed att Blekinge har flera relevanta förutsättningar för att utveckla byggåterbruk, men att det fortsatta arbetet behöver inriktas på att hantera de hinder som i dag begränsar utvecklingen. Figur 3 sammanfattar denna dubbla bild genom att ställa befintliga förutsättningar mot de hinder som framkommit i förstudien.

✓ Förutsättningar som finns	! Hinder som framkom
regionala nätverk	sena beslut
Karlskrona som tydlig samverkanskommun	otydligt ansvar
lokala återbruksnoder	svag efterfrågan
byggnadsvårdsaktörer	logistik och mellanlager saknas
möjliga pilotprojekt	bristande dokumentation
nationella exempel	osäker kvalitet och garanti

Figur 3. Samlad resultatbild från förstudien.

Figuren sammanfattar förstudiens resultat i form av identifierade förutsättningar och hinder för byggåterbruk i Blekinge. Till vänster visas de förutsättningar som redan finns och till höger visas de hinder som återkommit i underlaget.

Källa: AI-genererad illustration, framtagen av författaren inom ramen för förstudien.

8. Analys och strategisk bedömning

Kapitel 7 redovisar de huvudsakliga resultaten som framkom i underlaget. Detta kapitel analyserar vad resultaten innebär för det fortsatta arbetet med byggåterbruk i Blekinge.

8.1. Byggåterbruk kräver ett system, inte bara en plats

Analysen visar att förutsättningarna för byggåterbruk i Blekinge har samordnings- och genomförandeproblem. En fysisk plats kan underlätta viss hantering, men den löser inte i sig frågorna om vem som äger materialet, vem som inventerar, hur kvalitet bedöms, hur material matchas och vem som skapar efterfrågan.

Det fortsatta arbetet bör därför utgå från hela kedjan: beslut, inventering, selektiv demontering, dokumentation, transport, lagring, matchning och återanvändning i mottagande projekt. Först när dessa delar fungerar tillsammans kan en fysisk nod få en tydlig funktion.

8.2. Systemmognad före fysisk etablering

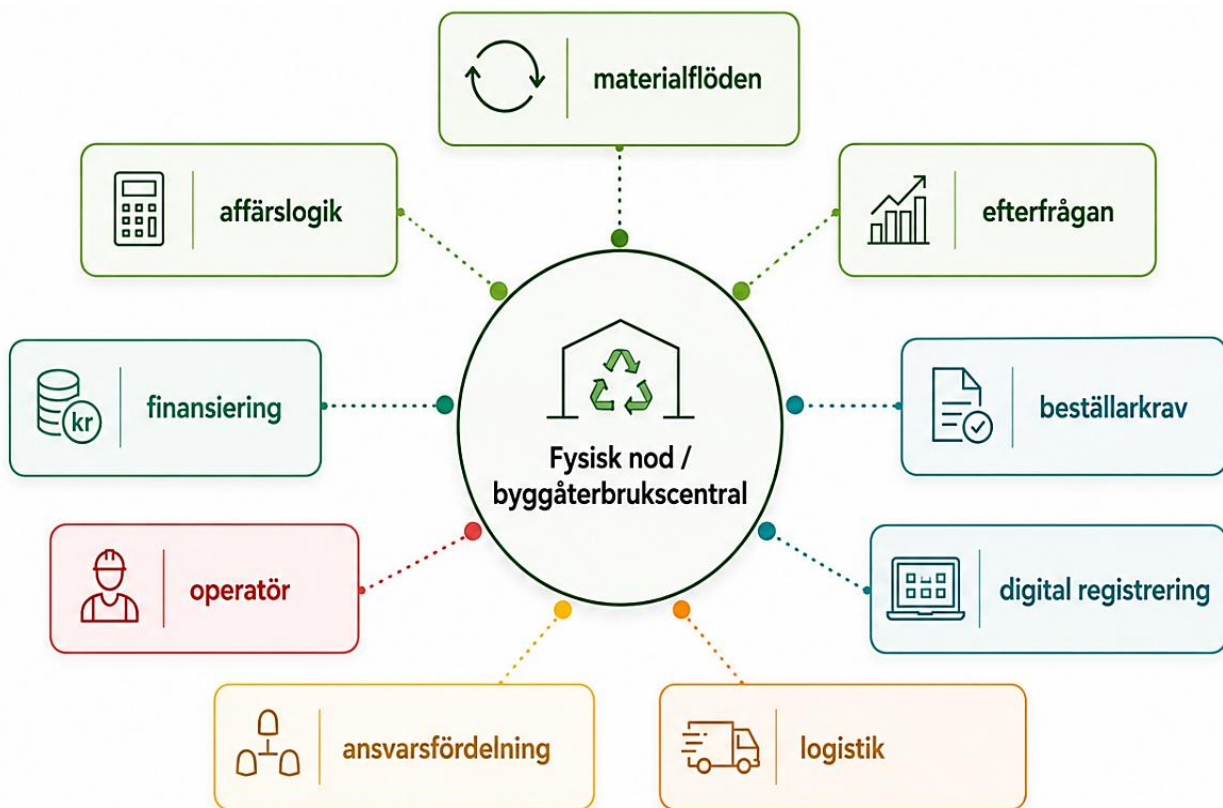
Berörda aktörer i Blekinge bör stärka systemmognaden innan en större fysisk etablering blir aktuell. Förstudien visar att frågan inte i första hand handlar om att hitta en lokal, utan om att säkerställa de funktioner som krävs för att en fysisk nod eller byggåterbrukscentral ska få praktisk betydelse. Det handlar bland annat om verifierade materialflöden, tydlig efterfrågan, beställarkrav, digital registrering, fungerande logistik, ansvarsfördelning, operatörskap, finansiering och affärslogik.

Dessa delar behöver utvecklas och testas i konkreta projekt innan en fysisk byggåterbrukscentral etableras i större skala.

Om centrala systemkomponenter saknas finns en risk att en fysisk nod får begränsad användning, otydliga flöden och svag koppling till faktiska bygg- och renoveringsprojekt. En fysisk byggåterbrukscentral bör därför ses som ett möjligt resultat av ett stegvis utvecklingsarbete, inte som det första steget.

Bedömningen grundas på att materialflöden, efterfrågan, logistik, ansvar, finansiering, operatörskap och digital materialregistrering ännu inte är tillräckligt verifierade i Blekinge.

Detta illustreras i Figur 4, där systemmognad placeras före fysisk etablering och där de centrala förutsättningarna runt en framtida fysisk nod synliggörs.

Figur 4. Systemmognad före fysisk etablering.

Figuren visar att en fysisk nod eller byggåterbrukscentral behöver föregås av fungerande materialflöden, efterfrågan, beställarkrav, digital registrering, logistik, ansvarsfördelning, operatörskap, finansiering och affärslogik. Figuren tydliggör att en fysisk etablering först blir relevant när dessa systemkomponenter finns på plats och samverkar.

Källa: AI-genererad illustration, framtagen av författaren inom ramen för förstudien.

8.3. Blekinges skala kräver en flexibel modell

Blekinges förutsättningar talar för en stegvis och flexibel modell. Materialflödena kan vara ojämna och det är osäkert om det finns tillräcklig volym för en större permanent anläggning från start.

Samtidigt kan länets yta, med relativt korta avstånd mellan aktörer, underlätta praktiska tester, lärande och samordning. Nästa fas bör därför innehålla olika lösningar i mindre skala. Det kan handla om tillfälliga mellanlager, digital materialbank, återbruksinventering i utvalda projekt, matchning mellan pågående byggprojekt och samordning med befintliga aktörer.

8.4. Beställarroll, digital spårbarhet och ansvar

Beställare och fastighetsägare påverkar i hög grad möjligheterna att återbruka byggmaterial. De kan skapa efterfrågan, ställa krav, avsätta tid, ange mål och ge projektorganisationen utrymme och mandat att arbeta med återbruk. Om beställarsidan inte efterfrågar återbruk riskerar marknaden att förbli svag.

Digital spårbarhet kan stärka återbruket genom att göra material synligt för fler projekt och minska informationsförluster. Samtidigt behöver digitala verktyg kopplas till ansvar och praktisk hantering. Det räcker inte att registrera material om det saknas beslut om vem som ska inventera, demontera, kvalitetssäkra, transportera, lagra och matcha materialet.

Ansvarsfördelningen behöver därför tydliggöras i varje pilotprojekt. Det bör framgå vem som äger materialet, vem som ansvarar för dokumentation, vem som bedömer skick och tekniska krav, vem som hanterar logistik och vem som fattar beslut om återanvändning.

Detta innebär också att frågor om garanti, teknisk dokumentation och eventuell CE-märkning behöver hanteras genom tydlig ansvarsfördelning och riskbaserad bedömning. Generella krav som motsvarar nyproducerade standardprodukter bör undvikas när de inte är relevanta för materialets funktion, risknivå eller användningsområde.

8.5. Karlskrona som praktisk startpunkt

Mot bakgrund av nuläget bedöms Karlskrona kunna vara en lämplig startpunkt för pilotprojekt inom byggåterbruk. Ett sådant pilotarbete kan användas för att testa arbetssätt kring inventering, demontering, materialregistrering, matchning, logistik och kravställning i mindre skala.

Syftet bör dock inte vara att avgränsa utvecklingen till en kommun. Erfarenheterna från pilotprojekt bör användas för att utveckla arbetssätt som kan spridas till fler aktörer i Blekinge. På så sätt kan ett lokalt pilotarbete bidra till en bredare regional utveckling av byggåterbruk.

8.6. Strategisk bedömning

Resultaten från pilotprojekt bör användas för att avgöra om en fysisk nod behövs, vilken funktion den i så fall ska ha och vem som kan driva den. Slutsatsen är att byggåterbruk i Blekinge bör utvecklas som ett gemensamt arbetssätt och därefter, om behovet kan verifieras, som en fysisk plats.

En ytterligare strategisk förutsättning är politisk och organisatorisk förankring hos berörda offentliga aktörer. Eftersom byggåterbruk berör fastighetsprojekt, upphandling, resurshantering och klimatmål krävs att frågan inte enbart drivs som ett projektinitiativ, utan kopplas till ordinarie styrning och beslutsprocesser.

9. Föreslagen utvecklingsmodell och genomförande

Detta kapitel presenterar förslag på hur arbetet med byggåterbruk kan gå vidare i Blekinge. Modellen bygger på förstudiens resultat och visar hur arbetet kan gå från förstudie till praktiskt genomförande steg för steg. Kapitlet behandlar möjliga vägval, rekommenderad utvecklingsmodell, ansvarsfördelning, finansiering, kostnadsbild samt risker och beslutspunkter inför nästa fas.

9.1. Rekommenderat vägval

Förstudien identifierar tre möjliga alternativa vägval för det fortsatta arbetet med byggåterbruk i Blekinge.

Det **första** alternativet är att inte gå vidare med någon samlad satsning. Detta skulle innebära att återbruk fortsättningsvis hanteras projektvis av enskilda aktörer. Fördelen är låg ekonomisk risk på kort sikt, men risken är att utvecklingen fortsätter vara fragmenterad och personberoende. Det skulle även innebära att kunskap, materialdata och erfarenheter inte samlas systematiskt.

Det **andra** alternativet är att etablera en fysisk byggåterbrukscentral direkt. En sådan lösning kan skapa synlighet och en konkret mottagningsplats, men innebär högre ekonomisk risk eftersom materialflöden, efterfrågan, ansvarsfördelning och operatör ännu inte är verifierade. En fysisk nod som etableras för tidigt riskerar därför att få höga fasta kostnader utan tillräcklig beläggning eller omsättning.

Det **tredje** alternativet är att utveckla byggåterbruk stegvis genom pilotprojekt och systemuppbyggnad. Detta innebär att aktörerna först testar återbruksinventering, digital materialregistrering, upphandlingskrav, logistik, tillfällig lagring och materialmatchning i praktiken. Därefter kan behovet av en fysisk nod, dess funktion och möjlig operatör bedömas.

Förstudien rekommenderar det tredje alternativet eftersom det ger lägre ekonomisk risk, skapar praktiskt lärande och ger bättre beslutsunderlag inför en eventuell senare etablering. De tre vägvalen sammanfattas i Tabell 5.

Vägval	Innebörd	Fördelar	Risker
Alternativ 1: Ingen samlad satsning	Återbruk fortsätter projektvis hos enskilda aktörer	Låg kortsiktig kostnad	Svag systemutveckling, fortsatt fragmentering och begränsad lärandeeffekt
Alternativ 2: Fysisk central direkt	En byggåterbrukscentral etableras tidigt	Tydlig och synlig lösning	Hög ekonomisk risk om flöden, efterfrågan och operatör saknas
Alternativ 3: Stegvis utveckling	Pilotprojekt och systemuppbyggnad före eventuell fysisk nod	Lägre risk, praktiskt lärande och bättre beslutsunderlag	Kräver projektägarskap, samordning och uthållighet

Tabell 5. Möjliga vägval för fortsatt utveckling.

Tabellen visar möjliga vägval för fortsatt utveckling av byggåterbruk i Blekinge samt huvudsakliga fördelar och risker som identifierats i förstudien.

9.2. Fas 1: pilotprojekt och systemuppbyggnad

Den första fasen bör fokusera på praktiska tester i konkreta bygg-, rivnings- och ombyggnadsprojekt. Målet är att bygga kunskap, tydliggöra ansvar, samla materialdata och testa arbetssätt innan större investeringar görs.

Fas 1 bör innehålla:

- Återbruksinventering i konkreta bygg- eller ombyggnadsprojekt
- Digital registrering av material
- Test av upphandlingskrav och beställarstöd
- Projektvis logistik och tillfällig lagring
- Matchning mellan tillgängliga material och mottagande projekt
- Uppföljning av klimatnytta, kostnader, hinder och lärdomar
- Kompetenshöjande insatser för berörda aktörer

Fas 1 bör utgå från 2–4 pilotprojekt där återbruk testas i olika skeden och med olika materialflöden. Det kan exempelvis handla om ombyggnadsprojekt, rivningsprojekt, förvaltningsprojekt eller offentliga fastighetsprojekt där material kan identifieras tidigt och följas genom hela kedjan.

Under dialogen med Karlskrona kommuns projektavdelning identifierades flera kommande eller möjliga bygg-, rivnings- och ombyggnadsprojekt som kan fungera som konkreta utgångspunkter för fortsatt arbete. Exempel som nämndes var från Karlskrona och gällde gamla posthuset/vårdcentralen, konserthuset, Rödebyskolan, Rödeby simhall, Anpassad grundskola LKC, Fridlevstad, nytt stadsbibliotek samt Region Blekinges sjukhusområde.

Region Blekinges fastighetsutvecklingsplan för Karlskrona sjukhusområde visar att området står inför långsiktig utveckling med kommande nybyggnationer, ombyggnationer och möjliga rivningar. Planen lyfter även hållbar byggnation, klimatpåverkan och cirkularitet som frågor som behöver konkretiseras i det fortsatta utvecklingsarbetet. Sjukhusområdet kan därför vara relevant som ett pilotprojekt för återbruksinventering, materialregistrering och projektvis logistik. (Region Blekinge & LINK Arkitektur, 2023). De nämnda projekten ska ses som möjliga projektmiljöer för fortsatt test och förankring, inte som beslutade pilotprojekt.

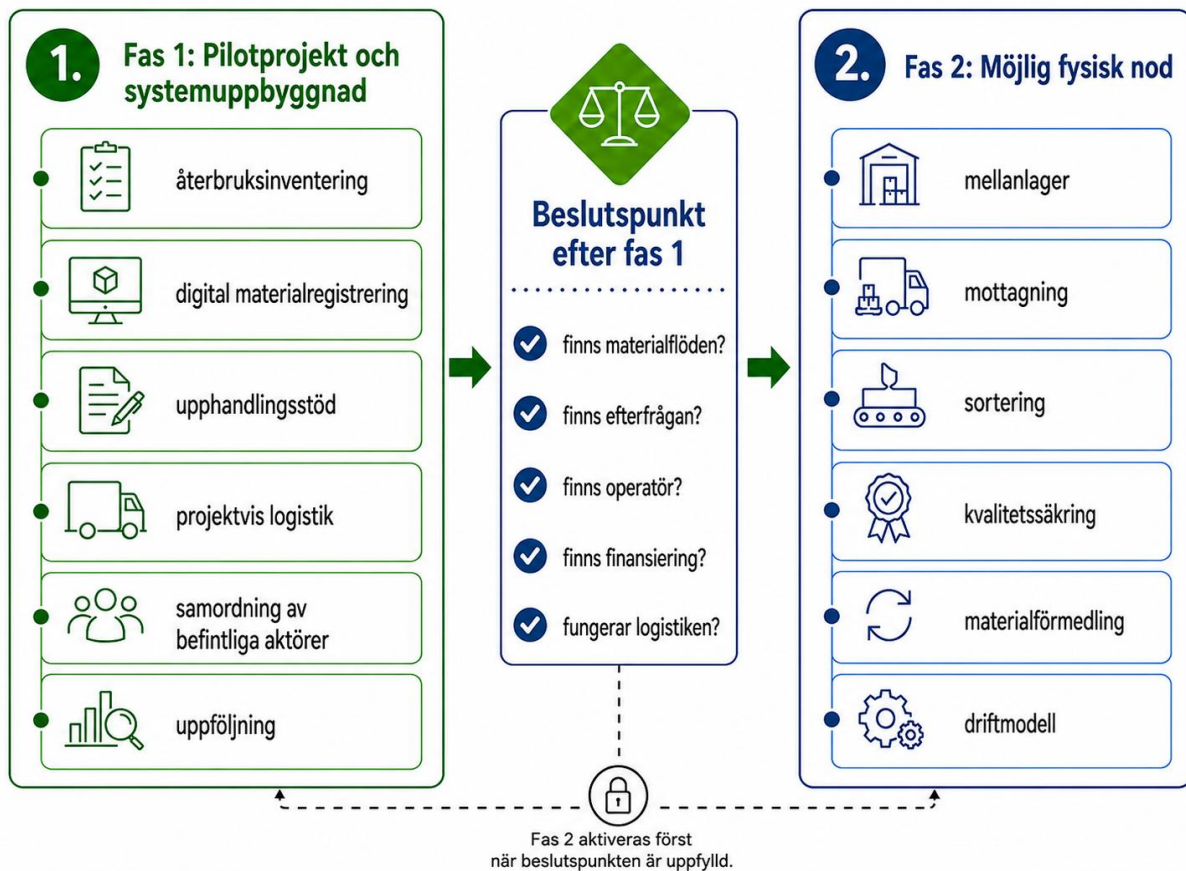
9.3. Fas 2: möjlig fysisk nod

Fas 2 bör endast bli aktuell om arbetet i fas 1 visar att centrala förutsättningar har kommit på plats. Figur 5 visar att utvecklingen behöver börja med pilotprojekt och systemuppbyggnad, där återbruksinventering, digital materialregistrering, upphandlingsstöd, projektvis logistik, samordning av befintliga aktörer och uppföljning testas och utvecklas i praktiken.

Mellan fas 1 och fas 2 ligger en tydlig beslutspunkt. Som figuren visar bör nästa steg först bli aktuellt om pilotprojekten visar att det finns tillräckliga materialflöden, faktisk efterfrågan, en möjlig operatör, finansiering samt logistik som fungerar i praktiken. Om dessa förutsättningar inte kan verifieras bör arbetet fortsätta att utvecklas inom ramen för fas 1, snarare än att gå vidare till en fysisk etablering.

Först när beslutspunkten är uppfylld kan fas 2 möjliggöras. Figuren visar att en möjlig fysisk nod då kan utvecklas med funktioner som mellanlager, mottagning, sortering, kvalitetssäkring, materialförmedling och driftmodell. Det innebär att en fysisk nod inte bör ses som utgångspunkten för arbetet, utan som ett möjligt nästa steg när behov, funktion och organisering har blivit tillräckligt tydliga.

Den stegvisa utvecklingsmodellen visar därmed att vägen mot en eventuell fysisk nod behöver bygga på lärande, verifiering och successiv systemuppbyggnad. På så sätt kan berörda aktörer i Blekinge stegvis undersöka vilka funktioner som behövs, vilka materialflöden som fungerar och om en fysisk nod är ett motiverat nästa steg.

Figur 5. Stegvis utvecklingsmodell för byggåterbruk i Blekinge.

Figuren visar hur modellen kan utvecklas i två steg. I fas 1 ligger fokus på pilotprojekt och systemuppbyggnad medan i fas 2 ligger fokuset på etablering av en möjlig fysisk nod.

Källa: AI-genererad illustration, framtagen av författaren inom ramen för förstudien.

9.4. Driftmodell och ansvarsfördelning

En framtida driftmodell behöver bygga på en tydlig ansvarsfördelning mellan offentliga aktörer, fastighetsägare, byggaktörer, avfallsaktörer, arbetsmarknadsaktörer och en eventuell operativ aktör. En fungerande driftmodell behöver omfatta hela återbrukskedjan: från tidig inventering och demontering till transport, mottagning, registrering, kvalitetssäkring, lagring, försäljning och återanvändning.

Offentliga aktörer kan ha en viktig strategisk roll. Det kan handla om att koppla byggåterbruk till klimatmål, cirkulär ekonomi, regional utveckling, upphandling och hållbart byggande. Kommuner,

Region Blekinge och offentliga fastighetsägare kan även bidra genom egna pilotprojekt, kravställning i bygg- och rivningsprojekt samt genom att skapa efterfrågan på återbrukat byggmaterial. Deras roll bör i första hand vara att möjliggöra, samordna och efterfråga återbruk, snarare än att automatiskt ansvara för den dagliga operativa driften.

Den operativa driften behöver däremot bäras av en aktör, eller en tydligt organiserad samverkanslösning, med praktisk och affärsmässig kapacitet. En sådan aktör behöver kunna hantera material, logistik, lager, kundkontakt, kvalitetssäkring, försäljning och eventuell digital materialförmedling. Det kan vara en privat aktör, en fristående operatör, en befintlig verksamhet med koppling till byggmaterial och logistik eller en modell där flera aktörer ansvarar för olika delar av kedjan.

Fastighetsägare och byggaktörer har en särskilt central roll eftersom de både kan bidra med material och skapa efterfrågan. De behöver medverka genom konkreta projekt där material kan inventeras, demonteras, lämnas in, köpas, säljas vidare eller återanvändas. Utan aktiva beställare, byggaktörer och mottagande projekt riskerar återbruk att stanna vid en ambition snarare än att bli en fungerande praktik. Avfallsaktörer kan bidra med kunskap om sortering, mottagning, materialflöden och befintlig infrastruktur. Samtidigt behöver deras roll avgränsas i förhållande till återbruk. Återbruk kräver andra arbets sätt än traditionell avfallshantering, eftersom materialet behöver hanteras som en resurs med fortsatt användningsvärde och inte som avfall.

Dialogen med Karlskrona kommuns arbetsmarknadsförvaltning genomfördes för att undersöka om en framtida byggåterbrukslösning även skulle kunna innehålla sociala och arbetsmarknadsrelaterade mervärden. Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar med insatser som på olika sätt ska stärka individens möjligheter att närma sig arbete, studier eller annan sysselsättning. Eftersom byggåterbruk kan innehålla praktiska och avgränsade arbetsmoment, exempelvis sortering, rengöring, märkning, enklare materialhantering, lagerarbete och registrering av material, bedömdes det relevant att pröva om sådana moment skulle kunna kopplas till arbetsmarknadsinsatser. I dialogen framkom samtidigt att arbetsmarknadsförvaltningen inte bör ses som en operativ driftaktör för en byggåterbrukscentral. Förvaltningens bedömning var att denna typ av verksamhet i första hand bör drivas av näringslivet eller av en annan aktör med tydligt operativt uppdrag, affärsmässig kapacitet och ansvar för drift, ekonomi, materialflöden och försäljning. Arbetsmarknadsförvaltningen kan däremot vara relevant i ett senare skede, om det finns tydligt avgränsade arbetsmoment som kan kopplas till arbetsmarknadsinsatser utan att förvaltningen förväntas bära huvudansvar för verksamheten.

Arbetsmarknadsförvaltningen hänvisade därför vidare till KASAK, Karlskrona sociala arbetskooperativ, eftersom KASAK har koppling till arbetsintegrerande verksamhet och praktiska arbetsnära sammanhang. I dialogen med KASAK framkom att byggåterbruk är en fråga som tidigare har varit aktuell inom verksamheten och att det för några år sedan funnits tankar om att utveckla en sådan inriktning. Dessa idéer realiserades dock inte. KASAK uttryckte ett principiellt intresse för frågan, men bedömde samtidigt att de i nuläget inte har kapacitet att ta en aktiv driftroll, eftersom verksamheten behöver prioritera och utveckla sina befintliga uppdrag. Sammantaget visar dialogerna att arbetsintegrerande sociala verksamheter kan vara relevanta att följa upp i ett senare skede, men främst som kompletterande aktörer i avgränsade delar av återbrukskedjan.

De kan potentiellt bidra med både social nytta och praktiskt stöd, men bör inte förväntas bära huvudansvaret för drift, organisation, ekonomi, materialförsörjning, kvalitetssäkring eller försäljning i ett första genomförandeprojekt. En eventuell roll bör därför prövas stegvis och först när materialflöden, driftmodell, ansvarsfördelning och finansiering har blivit tydligare.

Den sociala dimensionen kan därmed bli ett viktigt mervärde i en framtida lösning. Verksamheten kan skapa praktiska och arbetsnära miljöer för personer som behöver stöd för att etablera eller återetablera sig på arbetsmarknaden. För dessa målgrupper kan tydligt avgränsade arbetsmoment inom byggåterbruk erbjuda en stegvis väg in i arbete, samtidigt som uppgifterna behöver anpassas till individens förutsättningar, arbetsmiljökrav och verksamhetens behov.

Byggmaterial kan vara tungt, skadat, dammigt, förorenat eller kräva särskild materialkunskap. Det behöver därför vara tydligt vilka arbetsmoment som är lämpliga för praktik eller arbetsträning, vilka moment som kräver yrkeskompetens samt vem som ansvarar för kvalitetssäkring och arbetsmiljörisiker. Den sociala rollen bör därför ses som ett komplement till återbrukskedjan, inte som grunden för den operativa driften.

Möjlig driftmodell och ansvarsfördelning sammanfattas i Tabell 6.

Driftmodell	Huvudansvar	Funktioner	Bedömning för Blekinge
Fas 1: projektvis återbruk med befintliga aktörer	Respektive beställare, fastighetsägare eller projektägare	Inventering, kravställning, omhändertagande, projektvis logistik och digital registrering	Rekommenderas som första steg. Gör det möjligt att testa återbruk i konkreta projekt utan att först bygga upp en fullskalig fysisk nod.
Fas 1: regional samordningsfunktion utan fysisk nod	Regional projektägare, kommunal samverkanspart eller annan samordnande aktör	Stöd till pilotprojekt, upphandlingsstöd, kontakt mellan aktörer, digital överblick, erfarenhetsspridning och uppföljning	Rekommenderas parallellt med projektvis återbruk. Funktionen kan bygga kunskap, samla aktörer och skapa underlag för beslut om nästa steg.
Fas 2: privat eller fristående operatör med fysisk nod	Privat, fristående eller annan operativ aktör	Mottagning, sortering, kvalitetssäkring, mellanlagring, försäljning, kundkontakt, logistik och materialförmedling	Möjligt senare steg om materialflöden och efterfrågan växer. Bedöms som mer realistiskt för långsiktig drift än att kommunen ensam driver noden.
Fas 2: offentlig huvudman för fysisk nod	Kommun eller regional offentlig aktör	Drift av fysisk nod för internt eller externt återbruk, mottagning, lagerhållning och eventuell försäljning	Inte förstahandsval i nuläget på grund av mandat, kostnad och konkurrensfrågor

Tabell 6. Möjlig driftmodell och ansvarsfördelning.

Tabellen visar möjliga driftmodeller för en framtida byggåterbrukscentral i Blekinge, huvudansvar och funktioner för driftmodellen samt bedömning för Blekinge.

9.5. Finansiering och indikativ kostnadskalkyl

Nästa steg bör finansieras som ett utvecklingsprojekt med medfinansiering från deltagande aktörer och möjliga externa stöd. Finansieringen bör främst täcka projektledning, samordning, återbruksinventering, digital registrering, kommunikation, upphandlingsstöd, uppföljning och praktiska tester.

ERUF och Tillväxtverkets utlysningar inom cirkulär ekonomi och Skåne-Blekinge kan vara relevanta att undersöka för ett fortsatt genomförandeprojekt (Tillväxtverket, 2026, *Vill ni bidra till en cirkulär ekonomi?*; Tillväxtverket, 2026, *Skåne-Blekinge – Regionalfonden*; Tillväxtverket, u.å., *Planerad finansiering i Skåne-Blekinge*; Region Blekinge, 2026, *Regionalfonden Skåne-Blekinge*). Samtidigt bör extern finansiering inte ses som en permanent driftfinansiering. Den bör användas för att bygga upp arbetssätt, testa metoder och skapa underlag för beslut om en eventuell långsiktig struktur.

En viktig förutsättning är att en ansökan tas fram och lämnas in. Det kräver att en projektägare eller en huvudansvarig aktör identifieras i god tid. Aktören behöver ha mandat och intresse att bära projektet administrativt. Medfinansiering och deltagande parter behöver också säkras. Detta är en central osäkerhet, eftersom ingen aktör i nuläget tydligt har tagit ansvar för att gå från idé till genomförande.

Arbetsmarknads- och sociala insatser kan i vissa fall kopplas till befintliga stödstrukturer, beroende på målgrupp, individens situation och vilken insats som är aktuell. Arbetsgivare kan även i vissa fall få ekonomiskt stöd vid anställning av personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, exempelvis genom lönebidrag.

Det kan även finnas möjlighet att koppla vissa insatser till samverkan mellan kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och region. Sådana insatser riktar sig till individer som har behov av samordnat stöd och rehabiliterande insatser för att närma sig arbete eller studier.

Detta innebär att sociala insatser inte nödvändigtvis behöver belasta byggåterbrukscentralens grundekonomi fullt ut. Samtidigt bör de inte heller ses som kostnadsfria. Även om delar av individens ersättning eller anställningsstöd kan komma från andra system krävs resurser för handledning, arbetsledning, arbetsmiljö, säkerhet, försäkringar, administration och samordning med ansvariga myndigheter. Därför bör arbetsmarknadsinsatser budgeteras som ett kompletterande utvecklingsspår, inte som en lösning på den operativa driftens grundkostnader.

En större investering i fysisk lokal, lager och drift bör avvaktas tills behov och affärsmodell har verifierats.

En indikativ kostnadskalkyl har tagits fram som en översiktlig uppskattning utifrån exempel, erfarenheter och uppskattningar som framkommit under förstudien. Underlaget bygger framför allt på intervjuer och dialoger inom omvärldsanalysen samt på behov, funktioner och kostnadsposter som diskuterades under workshop 2.

Kalkylen utgår från de delar som bedöms behövas i en första genomförandefas, exempelvis projektledning, regional samordning, återbruksinventering, digital materialregistrering, upphandlingsstöd, kommunikation, uppföljning och praktiska tester.

För en eventuell senare fysisk nod har även kostnader kopplade till lokal, personal, materialhantering, logistik, kvalitetssäkring och drift inkluderats.

Beloppen ska inte tolkas som offerter, budgetbeslut eller en färdig investeringskalkyl. De ska ses som ungefärliga kostnadsintervall för planering, projektutveckling och fortsatt dialog med möjliga projektägare, finansiärer, operatörer och deltagande aktörer. Kostnaderna behöver därför preciseras i nästa steg när projektets omfattning, ansvarsfördelning, deltagande parter, val av digitalt system och eventuellt lokal- eller operatörsupplägg är tydligare definierade.

Den indikativa kostnadskalkylen i Tabell 7 bör därför förstås som ett planeringsunderlag, inte som ett färdigt investeringsbeslut.

Kostnadspost	Fas 1: projektvis pilot och digital struktur	Fas 2: möjlig fysisk nod och mellanlager	Kommentar
Projektledning och regional samordning	350 000–450 000 kr	250 000–350 000 kr	Kärnfunktion i fas 1. I fas 2 mer övergripande drift- och samordningsansvar
Återbruksinventering och specialistkompetens	150 000–250 000 kr	100 000–200 000 kr	Kan köpas från befintliga aktörer och minskar osäkerhet hos beställare
Digital plattform och materialregistrering	100 000–180 000 kr	120 000–220 000 kr	Beror på val av system, licenser och omfattning
Kunskapshöjning, workshoppar och upphandlingsstöd	80 000–120 000 kr	50 000–100 000 kr	Behövs för att omsätta kunskap i praktiska arbetssätt
Dokumentation, klimat- och avfallsuppföljning	70 000–100 000 kr	70 000–120 000 kr	Ger underlag för beslut om fortsatt utveckling
Kommunikation, spridning och administration	50 000–80 000 kr	80 000–150 000 kr	Relevant för förankring, erfarenhetsspridning och redovisning
Arbetsmarknads- och sociala insatser	0–100 000 kr	100 000–250 000 kr	Avser främst samordning, handledning, anpassning av arbetsmoment och kontakt med berörda myndigheter
Lokalhyra och lokalanpassning	0 kr	400 000–700 000 kr	Ingår inte i fas 1 eftersom fysisk nod inte rekommenderas direkt

Personal för mottagning, lager och kundkontakt	0 kr	500 000–750 000 kr	Aktuellt först vid fysisk nod
Materialhantering, utrustning och lagerstruktur	0 kr	250 000–450 000 kr	Omfattar exempelvis hyllsystem, emballage, märkning och sorteringsytor
Transport och logistik	0–50 000 kr	200 000–350 000 kr	I fas 1 bör detta främst projektvis via befintliga aktörer
Försäkring, ansvar och kvalitetssäkring	0–30 000 kr	100 000–200 000 kr	Kostnaden ökar vid fysisk nod och mer formell materialhantering
Total uppskattad kostnad	800 000–1 100 000 kr/år	1 900 000–3 250 000 kr/år	Fas 2 bör endast etableras efter verifierad efterfrågan och affärsmodell

Tabell 7. Indikativ kostnadskalkyl uppdelad per kostnadspost.

Tabellen visar uppskattade kostnadsposter för en första pilot- och samordningsfas samt för en eventuell senare fysisk nod. Kostnaderna är indikativa och bör användas som planeringsunderlag inför nästa fas.

Kostnadsnivåerna bör uppdateras inför eventuell projektansökan och genomförandefas, när projektets omfattning och ansvarsfördelning är fastställda.

9.6. Risker och förutsättningar för genomförande

De största riskerna inför genomförandeprojekt är svag efterfrågan, otydligt ansvar, brist på operativ aktör, otillräcklig finansiering, osäkra materialflöden och att återbruk inte integreras i ordinarie projektprocesser. En ytterligare risk är att en fysisk lösning etableras innan materialflöden och affärsmodell är verifierade.

För att minska riskerna behöver nästa steg ha tydligt projektägarskap, aktörer med faktiska projekt, beslutade roller, praktiska mål och löpande uppföljning. Pilotprojekten behöver väljas så att de bidrar med kunskap om olika material, olika skeden i byggprocessen och olika former av ansvarsfördelning.

Om sociala insatser inkluderas bör detta ske avgränsat och med tydliga ramar för arbetsmoment, handledning, arbetsmiljö, säkerhet och finansiering. Annars finns risk att den sociala delen skapar otydlighet eller förväntningar som den operativa återbrukskedjan inte kan bära.

Risker, konsekvenser och möjliga förebyggande åtgärder inför nästa fas sammanfattas i Tabell 8.

Risk	Konsekvens	Förebyggande åtgärd
Otydligt projektägarskap	Arbetet stannar vid dialog	Utse projektägare med mandat, resurser och ansvar inför nästa fas
Otillräcklig medfinansiering	Genomförandeprojekt kan inte starta	Förankra deltagande aktörer, budget och finansieringsmodell tidigt
För få pilotprojekt	Begränsat lärande och svagt beslutsunderlag	Välj 2–4 projekt med olika skeden och materialflöden
Svag efterfrågan på återbrukat material	Material får svårt att hitta mottagare	Koppla återbruk till beställarkrav, mottagande projekt och tidigt materialmatchning
Bristande dokumentation	Osäker kvalitet och användbarhet. Risk att återbruk väljs bort på grund av generella krav som inte är relevanta för materialets användning.	Testa digital registrering, standardiserade materialdata och riskbaserad kravställning. Tydliggör när garanti, teknisk dokumentation, provning eller eventuell CE-märkning är relevant utifrån materialtyp och användningsområde.
Logistiska hinder	Material skadas eller blir avfall	Planera transport, emballering, ansvar och eventuell tillfällig lagring
För tidig fysisk etablering	Hög kostnad och låg nyttjandegrad	Avvakta fysisk nod tills flöden, efterfrågan och affärsmodell är verifierade
Otydliga sociala insatser	Risk för bristande handledning, arbetsmiljöproblem eller orealistiska förväntningar	Identifiera sociala insatser och säkerställ ansvar, handledning, säkerhet och finansiering
Otillräcklig politisk och strategisk förankring	Svagt mandat, begränsad medfinansiering och risk att arbetet stannar vid projektform	Förankra frågan hos berörda nämnder, kommunledning, Region Blekinge och relevanta beslutsfunktioner

Tabell 8. Risker och förutsättningar för genomförande.

Tabellen sammanfattar centrala risker och konsekvenser inför nästa fas samt möjliga förebyggande åtgärder.

10. Slutsatser och rekommendationer

Detta kapitel samlar slutsatserna och Energikontor Syds rekommendationer inför nästa fas. Fokus ligger på vad som behöver beslutas, testas och följas upp för att gå från förstudie till praktiskt genomförande.

10.1. Samlade slutsatser

Förstudien visar att det finns en tydlig potential att utveckla byggåterbruk i Blekinge. Samtidigt befinner sig arbetet fortfarande i ett tidigt skede. Energikontor Syd lyfter särskilt följande slutsatser:

- Blekinge har byggstenar att utveckla, men saknar ett sammanhållet system. Det finns intresse, relevanta aktörer, lokala återbruksnoder, byggnadsvårdsaktörer, möjliga pilotprojekt och nationella exempel att bygga vidare på. Samtidigt saknas gemensamma rutiner för inventering, materialdata, logistik, matchning och återanvändning.
- De största hindren är organisatoriska, logistiska och marknadsmässiga. Hindren handlar främst om sena beslut, otydliga roller, svag efterfrågan, bristande dokumentation, osäker kvalitetssäkring och avsaknad av fungerande mellanlagring.
- Återbruk behöver komma in tidigt i byggprocessen. Frågan behöver hanteras redan i behovsanalys, förstudier, projektering, upphandling och rivningsplanering. När återbruk hanteras sent blir det svårt att hitta mottagare, planera selektiv demontering, ordna transport och dokumentera material på ett användbart sätt.
- En fysisk byggåterbrukscentral bör inte vara första beslutet. Först behöver efterfrågan, materialflöden, ansvarsfördelning, operatör och affärsmodell verifieras genom praktiska tester. En tidig fysisk etablering riskerar annars att skapa höga kostnader innan behov och nyttjandegrad är tillräckligt tydliga.
- Nästa fas bör vara ett genomförandeprojekt. Fas 1 bör fokusera på 2–4 pilotprojekt, återbruksinventering, digital materialregistrering, upphandlingsstöd, projektvis logistik, tillfällig lagring vid behov, samordning och uppföljning. Karlskrona kan vara en lämplig startpunkt, men resultaten bör användas regionalt.

10.2. Rekommendationer för fas 1

Den första fasen bör inte inledas med investering i en fullskalig fysisk byggåterbrukscentral. För fas 1 rekommenderar Energikontor Syd följande steg:

- Utse en projektägare med mandat att driva nästa fas.
- Välj 2–4 pilotprojekt där återbruk kan testas i praktiken.
- Genomför återbruksinventering i utvalda projekt.
- Testa digital materialregistrering och materialdata.
- Inför enkla återbrukskrav i upphandling och projektstyrning.
- Testa projektvis logistik, transport, emballering och eventuell tillfällig lagring.

- Samordna befintliga aktörer i stället för att direkt bygga upp en ny fysisk struktur.
- Dokumentera klimatnytta, minskade avfallsmängder, materialflöden och lärdomar.
- Sprid erfarenheter i Blekinge för att stärka kunskap och efterfrågan.
- Kombinera sociala insatser endast i tydligt avgränsade arbetsmoment, om ansvar och finansiering är klara.

10.3. Prioriterad handlingsplan

Energikontor Syd föreslår att berörda aktörer använder handlingsplanen som stöd för att omsätta förstudien i praktiskt genomförande. Nästa fas behöver börja med projektägarskap och medfinansiering. Därefter behöver aktörerna välja pilotprojekt och ta fram arbetssätt för inventering, digital registrering, upphandling, logistik samt uppföljning.

Tabell 9 visar föreslagna åtgärder, berörda aktörer, tidshorisont och syfte för det fortsatta arbetet. Handlingsplanen bör ses som ett levande underlag som kan justeras av projektägare och deltagande aktörer när pilotprojekt och roller har tydliggjorts.

Förslag på åtgärd	Berörda aktörer	Tidshorisont	Syfte
Utse projektägare för fas 1	Region Blekinge, Karlskrona kommun och övriga kommuner i Blekinge	Omedelbart efter förstudien	Skapa mandat, ansvar och drivkraft för nästa steg
Förankra medfinansiering och deltagande aktörer	Projektägare, kommuner, Region Blekinge, fastighetsbolag, byggaktörer och återbruksaktörer	Kort sikt	Säkerställa att ett genomförandeprojekt är realistiskt
Välja 2–4 pilotprojekt	Projektägare, kommuner, Region Blekinge och fastighetsägare	Kort sikt	Testa återbruk i konkreta bygg-, rivnings- eller ombyggnadsprojekt
Genomföra återbruksinventering i pilotprojekt	Fastighetsägare, inventeringskonsulter, projektledare och återbruksaktörer	Kort till medellång sikt	Identifiera material med återbrukspotential
Testa digital materialregistrering	Projektägare, digitala plattformsaktörer, fastighetsägare och projektledare	Kort till medellång sikt	Synliggöra material och möjliggöra materialmatchning

Ta fram enkla beställarkrav	Kommuner, Region Blekinge, upphandlingsfunktioner och projektledare	Kort till medellång sikt	Skapa efterfrågan och tydligare ansvar i projekt
Testa projektvis logistik och tillfällig lagring	Byggaktörer, rivningsaktörer, logistikaktörer, avfallsaktörer och återbruksaktörer	Under pilotfasen	Minska risken att material skadas eller blir avfall
Kombinera avgränsade sociala insatser	Projektägare, arbetsmarknadsverksamheter, sociala företag eller andra relevanta aktörer	Under eller efter inledande pilotfas	Bedöma om praktik, arbetsträning eller arbetsintegrerande moment kan stödja återbrukskedjan
Följa upp klimatnytta, avfall och lärdomar	Projektägare och styrgrupp	Under hela fas 1	Skapa beslutsunderlag för nästa fas
Utvärdera behov av fysisk nod	Projektägare, kommuner, Region Blekinge och marknadsaktörer	Efter fas 1	Bedöma om materialflöden, efterfrågan och affärsmodell motiverar etablering

Tabell 9. Prioriterad handlingsplan för fortsatt arbete med byggåterbruk i Blekinge. Tabellen visar föreslagna åtgärder, berörda aktörer, tidshorisont och syfte för det fortsatta arbetet.

10.4. Kompetenshöjande och praktiska insatser

Förstudien visar att kompetensbehovet varierar mellan olika aktörer. Beställare behöver stöd i kravställning, upphandling och projektstyrning. Projektledare behöver stöd i hur återbruk integreras i tidplan, projektering och genomförande. Rivnings- och demonteringsaktörer behöver tydliga instruktioner för selektiv demontering. Fastighetsägare behöver kunskap om materialflöden, risker, dokumentation och mottagande behov.

En viktig del av kompetensstödet bör vara att ta fram enkla mallar eller checklistor för riskbaserad kravställning vid återbruk. Sådana stöd bör tydliggöra när krav på garanti, dokumentation, provning, teknisk prestanda eller eventuell CE-märkning är relevanta, och när enklare bedömningar kan vara tillräckliga utifrån materialtyp och användningsområde. Detta kan minska osäkerheten hos beställare och utförare och samtidigt göra det lättare att börja återbruka material i mindre riskfyllda användningsområden.

Arbetsmarknadsaktörer och arbetsintegrerande sociala verksamheter behöver i sin tur, om de ska involveras, tydliga instruktioner om vilka arbetsmoment som är lämpliga, vilka säkerhetskrav som gäller och hur handledning ska organiseras. Det är särskilt viktigt eftersom byggmaterial kan innebära arbetsmiljörisker och krav på kvalitetssäkring.

Tabell 10 sammanfattar aktörsroller, identifierat kompetensbehov hos olika aktörer och möjliga åtgärder som kan stärka genomförande av byggåterbruk i praktiken. Tabellen visar att utbildning och stöd bör utformas utifrån aktörernas olika roller i återbrukskedjan.

Aktörsroll	Identifierat kompetensbehov	Möjlig åtgärd
Beställare, exempelvis kommuner, fastighetsägare och bostadsbolag	Kunskap om målformulering, kravställning, upphandling och uppföljning av återbruk, inklusive hur krav på garanti, dokumentation och teknisk verifiering kan anpassas efter materialtyp och användningsområde.	Seminarier, mallar och exempel på återbrukskrav i tidiga skeden samt checklista för riskbaserad kravställning.
Projektledare	Planering av återbruksinventering, demontering, logistik och tidplan	Checklista, mallar och praktiskt stöd i projektstyrning
Rivnings- och demonteringsaktörer	Selektiv demontering, varsam hantering och dokumentation av material	Praktisk utbildning, metodstöd och demonstrationsprojekt
Fastighetsägare och förvaltare	Identifiering av återbrukspotential i befintliga lokaler	Inventeringsstöd och digital registrering av befintligt material
Logistikaktörer	Emballering, transport, mellanlager och spårbarhet	Pilotprojekt med tydlig ansvarsfördelning och testade materialflöden
Mottagande projekt	Integrering av återbrukade material i projektering och genomförande, inklusive bedömning av funktion, ansvar, garanti, teknisk dokumentation och eventuell CE-märkning.	Rådgivning, exempelprojekt och stöd vid materialmatchning och vägledning för riskbaserad bedömning av återbrukade produkter.
Arbetsmarknads- och sociala aktörer	Kunskap om lämpliga arbetsmoment, arbetsmiljö, handledning och gränsdragning mot operativ drift	Avgränsade tester, handledarstöd och tydliga rutiner för säkerhet och ansvar.

Tabell 10. Rollanpassade kompetensbehov och kompetenshöjande åtgärder för ökat byggåterbruk i Blekinge. Tabellen visar vilka kompetensbehov som finns hos olika aktörer och vilka åtgärder som kan stärka genomförandet av byggåterbruk i praktiken.

Utöver kompetenshöjande insatser rekommenderar Energikontor Syd att fas 1 innehåller konkreta praktiska aktiviteter. Aktörerna behöver genomföra aktiviteterna i skarpa projekt och följa upp dem systematiskt. De praktiska insatser som bör prioriteras i fas 1 redovisas i Tabell 11.

Insats	Genomförande	Förväntat resultat
Välj 2–4 pilotprojekt	Identifiera projekt där återbruk kan testas i rivning, ombyggnad eller nybyggnation	Praktisk erfarenhet och tydligare materialflöden
Genomför återbruksinventering	Kartlägg material med återbrukspotential och dokumentera materialdata	Bättre överblick över material och återbruksmöjligheter
Testa digital registrering	Använd enkel produktbank eller digital plattform	Synliggör material och stödjer matchning
Inför återbrukskrav i upphandling	Inför krav på inventering, demontering och materialhantering	Ökad efterfrågan och tydligare ansvar
Ta fram checklista för riskbaserad kravställning	Utveckla enkel vägledning för när garanti, dokumentation, provning, teknisk prestanda eller eventuell CE-märkning behöver hanteras vid återbruk. Testa checklistan i pilotprojekt.	Minskad osäkerhet hos beställare och utförare samt fler återbrukade material i användningsområden där kraven är relevanta och hanterbara
Utveckla projektvis logistik	Testa transport, emballering och tillfällig lagring	Minskad risk för att material skadas eller blir avfall
Kombinera avgränsade arbetsmarknadsmoment	Testa exempelvis sortering, märkning, rengöring eller registrering under handledning	Underlag för om sociala insatser kan bli ett fungerande komplement
Dokumentera klimat- och resursnytta	Följ upp återbrukade mängder, minskat avfall och lärdomar	Underlag för beslut om nästa fas
Sprid erfarenheter och lärdomar till relevanta aktörer i Blekinge	Genomför kunskapsträffar och erfarenhetsutbyte. Dela resultat, checklistor och arbets sätt med flera aktörer i Blekinge	Ökad kunskap och större möjlighet att involvera fler aktörer

Tabell 11. Konkreta insatser för ökad cirkulering i fas 1.

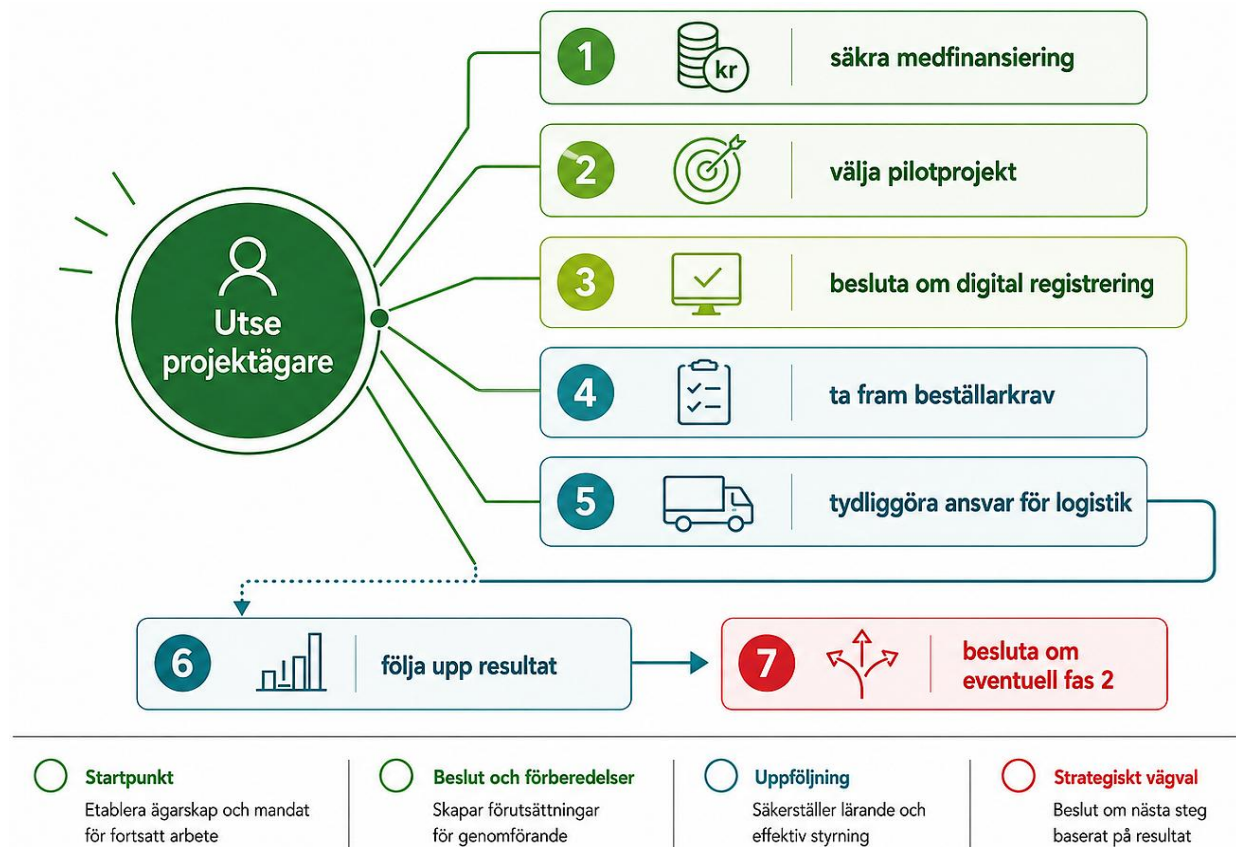
Tabellen visar vilka praktiska insatser som bör prioriteras i fas 1, hur de kan genomföras och vilket resultat de förväntas bidra till.

10.5. Besluts punkter inför nästa fas

Energikontor Syds rekommendation är att gå vidare med ett genomförandeprojekt som testar byggåterbruk i skarpa projekt och samtidigt skapar ett tydligare beslutsunderlag för en eventuell fas 2. För att nästa steg ska bli genomförbart behöver arbetet inledas med att en tydlig projektägare utses med mandat att samordna aktörer, driva processen framåt och säkerställa att beslut, resurser och ansvar inte faller mellan olika organisationer.

Figur 6 visar de centrala besluts punkter som behöver hanteras inför nästa fas. Först behöver medfinansiering säkras och pilotprojekt väljas ut. Därefter behöver beslut fattas om digital materialregistrering, beställarkrav och ansvar för logistik. En särskilt viktig del av besluts punkterna är politisk och strategisk förankring hos de aktörer som förväntas bidra med mandat, projekt, finansiering eller organisatoriskt ansvar. Detta gäller särskilt kommuner, Region Blekinge och kommunala fastighetsbolag. Förankringen behöver ske innan en eventuell projektansökan lämnas in, så att roller, medfinansiering och deltagande pilotprojekt är tillräckligt tydliga.

Efter genomförd fas 1 behöver resultaten följas upp. Uppföljningen bör visa om pilotprojekten har skapat fungerande arbetssätt, verifierade materialflöden, tydligare efterfrågan, praktisk logistik och tillräcklig organisatorisk kapacitet. Först därefter bör beslut fattas om en eventuell fas 2. På så sätt blir en fysisk nod eller annan långsiktig lösning inte ett förutbestämt mål, utan ett strategiskt vägval baserat på resultat från genomförandeprojektet.

Figur 6. Roller och besluts punkter inför nästa fas.

Figuren visar de beslut som behöver hanteras innan och under ett fortsatt genomförandeprojekt och eventuell utveckling av fas 2.

Källa: AI-genererad illustration, framtagen av författaren inom ramen för förstudien.

11. Källförteckning

Affärsverken. (u.å.). *Lämna för återbruk på Mältan återvinningscentral*. Hämtad 2026-05-29 från: [Lämna för återbruk på Mältan återvinningscentral i Karlskrona - Affärsverken](#)

Affärsverken. (u.å.). *Mältan återvinningscentral*. Hämtad 2026-05-29 från: [Öppettider för Mältan återvinningscentral - Affärsverken](#)

Blekinge Läns Tidning. (2025). *Blekinge kan få återbrukscentral för byggmaterial*. Hämtad 2026-05-29 från: [Blekinge kan få återbrukscentral för byggmaterial – Blekinge Läns Tidning](#)

Boverket. (2025). *Avfall*. Hämtad 2026-05-29 från: [Avfall - Boverket](#)

Boverket. (2025). *Växthusgaser*. Hämtad 2026-05-29 från: [Växthusgaser - Boverket](#)

Boverket. (2024). *Återbruk av byggprodukter*. Hämtad 2026-05-29 från: [Återbruk av byggprodukter - Boverket](#)

Brukspecialisten. (u.å.). *Återbruka tegel*. Hämtad 2026-05-29 från: [Återbruka Tegel – Brukspecialisten](#)

Brukspecialisten. (u.å.). *Återbrukat fasadtegel*. Hämtad 2026-05-29 från: [Återbrukat Fasadtegel – Brukspecialisten](#)

Bygghubben. (u.å.). *Byggmaterial i Östergötland*. Hämtad 2026-05-29 från: [Byggmaterial i Östergötland | Bygghubben](#)

Byggföretagen. (2023). *Mångfald & jämställdhet*. Hämtad 2026-05-29 från: [Mångfaldsrapport_231011.pdf](#)

CCBuild. (u.å.). *Digitala tjänster*. Hämtad 2026-05-29 från: [CCBuild - Digitala tjänster](#)

EFRAG. (2025). *ESRS E5 Resource Use and Circular Economy*. Hämtad 2026-05-29 från: [Europe's Voice in Corporate Reporting | EFRAG](#)

Energisamverkan Blekinge. (2021). *Hållbar byggnation i Blekinge – en praktisk manual*. Version 2021-02-08. Framtagen av Energikontor Sydost i samarbete med Ronneby kommun. Hämtad 2026-05-29 från: [Hållbar byggnation i Blekinge - en praktisk manual, version 2021-02-08](#)

Energimyndigheten. (u.å.). *Viable Cities*. Hämtad 2026-05-29 från: [Viable Cities](#)

EU. (2008). *Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall*. Hämtad 2026-05-29 från: [Direktiv - 2008/98 - EN - EUR-Lex](#)

EU-kommissionen. (2020). *En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin: För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa. COM (2020) 98 final*. Hämtad 2026-05-29 från: [EUR-Lex - 52020DC0098 - EN - EUR-Lex](#)

Europeiska kommissionen. (u.å.). *Corporate sustainability reporting*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Corporate sustainability reporting - Finance - European Commission](#)

FN. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development | Department of Economic and Social Affairs](#)

GodaHus. (u.å.). *GodaHus – nätverk för hållbara byggnader*. Hämtad 2026-05-29 från:
[GodaHus - Föreningen Energieffektiva Byggnader i Sydost](#)

IVL Svenska Miljöinstitutet. (2026). *Kraftsamling för cirkulärt byggande*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Kraftsamling för cirkulärt byggande - IVL.se](#)

Karlskrona kommun. (2025/2026). *Klimatkontrakt 2030 – Klimatneutrala Karlskrona 2030*. Hämtad 2026-05-29 från:
[klimatkontrakt-karlskrona-kommun-2025-2026.docx.pdf](#)

Karlstads kommun. (2024). *Nu kan du ta del av Sola byggåterbruks utbud online*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Nu kan du ta del av Sola byggåterbruks utbud online | Karlstads kommun](#)

Karlstads kommun. (u.å.). *Sola byggåterbruk*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Sola byggåterbruk | Karlstads kommun](#)

Lindsjös Byggnadsvård. (u.å.). *Lindsjös Byggnadsvård*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Lindsjös Byggnadsvård – Tjänster inom byggnadsvård](#)

Länsstyrelsen Blekinge. (2025). *Klimat- och energistrategi för Blekinge*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Klimat- och energistrategi för Blekinge](#)

Malmö stad. (2024). *Malmö Återbyggdepå öppnar webbshop*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Malmö Återbyggdepå öppnar webbshop - Malmö stad](#)

Naturvårdsverket. (2025). *Avfallshierarkin visar stegen vi behöver ta*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Avfallshierarkin visar stegen vi behöver ta](#)

Naturvårdsverket. (2026). *Hantering av bygg- och rivningsavfall*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Hantering av bygg- och rivningsavfall](#)

Palats. (u.å.). *Systematiskt återbruk av möbler och byggmaterial*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Återbruk av möbler och byggmaterial | Spara miljoner med Palats](#)

Rebillt. (u.å.). *Cirkulär bygghandel*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Köp begagnat byggmaterial, skänk ditt överblivna byggmaterial och hyr verktyg eller redskap hos Rebillt.](#)

Regeringen. (2020). *Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Cirkulär ekonomi - strategi för omställningen i Sverige - Regeringen.se](#)

Regeringen. (2021). *Cirkulär ekonomi – handlingsplan för omställning av Sverige*. Hämtad 2026-05-29 från:
[Cirkulär ekonomi - Handlingsplan för omställning av Sverige - Regeringen.se](#)

Region Blekinge. (2022). *Växtplats Blekinge – regional utvecklingsstrategi 2022*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Växtplats Blekinge - Regional utvecklingsstrategi](#)

Region Blekinge & LINK Arkitektur. (2023). *Fastighetsutvecklingsplan Karlskrona sjukhusområde: Förslag 2023-10-31*. Hämtad 2026-05-29 från:

opengov.360online.com/Meetings/REGIONBLEKINGE/File/Details/453628.PDF?fileName=Rapport - FUP Karlskrona FÖRSLAG 2023-10-31&fileSize=26613168

Region Blekinge. (2026). *Blekinge Bostadsnätverk*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Blekinge Bostadsnätverk - Region Blekinge](#)

Region Blekinge. (2026). *Regionalfonden Skåne-Blekinge*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Regionalfonden Skåne-Blekinge - Region Blekinge](#)

Region Blekinge. (u.å.). *Växtplats Blekinge – Blekinges regionala utvecklingsstrategi*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Växtplats Blekinge - Blekinges regionala utvecklingsstrategi - Region Blekinge](#)

SFS 2020:614. *Avfallsförordning*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Avfallsförordning \(2020:614\) | Sveriges riksdag](#)

SKR. (2022). *Återbruk – arbetsmetodiker*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Återbruk - Arbetsmetodiker](#)

SVT Nyheter Blekinge. (2025). *Per renoverar med återvunnet byggmaterial*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Per renoverar med återvunnet byggmaterial | SVT Nyheter](#)

SVT Nyheter Blekinge. (2025). *Byggavfall ska få nytt liv i Blekinge*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Byggavfall ska få nytt liv i Blekinge | SVT Nyheter](#)

SVT Nyheter Blekinge. (2025). *Byggbranschen välkomnar återbrukscentral: "Perfekt"*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Byggbranschen välkomnar återbrukscentral: "Perfekt" | SVT Nyheter](#)

Sysav. (u.å.). *Malmö Återbyggdepå – lämna begagnat byggmaterial*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Lämna begagnat byggmaterial | Sysav – tar hand om och återvinner avfall](#)

Tillväxtverket. (2026). *Vill ni bidra till en cirkulär ekonomi? Regionalfonden Skåne-Blekinge*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Vill ni bidra till en cirkulär ekonomi? - Tillväxtverket](#)

Tillväxtverket. (2026). *Skåne-Blekinge – Regionalfonden 2021–2027*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Skåne-Blekinge - Tillväxtverket](#)

Tillväxtverket. (u.å.). *Planerad finansiering i Skåne-Blekinge*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Planerad finansiering i Skåne-Blekinge - Tillväxtverket](#)

Umeå kommun. (u.å.). *Byggåterbruket*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Byggåterbruket - Umeå kommun](#)

Upphandlingsmyndigheten. (u.å.). *Upphandling för att främja cirkulär ekonomi*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Upphandling för att främja cirkulär ekonomi | Upphandlingsmyndigheten](#)

Viable Cities. (u.å.). *Klimatkontrakt 2030*. Hämtad 2026-05-29 från:

<https://viablecities.se/klimatneutrala-stader-2030/klimatkontrakt/>

VMAB. (u.å.). *Mörrums återvinningscentral*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Mörrums återvinningscentral | Västblekinge Miljö AB](#)

VMAB. (u.å.). *Återbruk av byggmaterial*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Återbruk av byggmaterial](#)

Återbruka. (u.å.). *Återbruksbedömning och materialförmedling*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Ditt bidrag till en grönare planet börjar här | Återbruka](#)

Återbygget. (u.å.). *Återbruk av byggmaterial*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Återbygget - återbruk av byggmaterial](#)

Återbygg. (u.å.). *Malmö Återbyggdepå*. Hämtad 2026-05-29 från:

[Återbygg](#)

12. Bilagor

Bilagorna kompletterar huvudrapporten och redovisar underlag som ligger bakom förstudiens resultat, analys och rekommendationer. De ska läsas som stödmaterial till kapitlen. Huvudrapporten sammanfattar de viktigaste slutsatserna, medan bilagorna ger fördjupad information om intervjuguide, workshoppar, dialogmöten, omvärldsanalys, materialkategorier, indikatorer, genomförandefas, rollfördelning och deltagande.

Bilagorna bygger på samma kvalitativa och utforskande ansats som beskrivs i metodkapitlet. De är inte avsedda som statistiskt representativa underlag, utan som dokumentation av de frågor, aktörsperspektiv och praktiska erfarenheter som har använts för att tolka förutsättningarna för byggåterbruk i Blekinge.

12.1. Bilaga A - Intervjuguide

Intervjuerna genomfördes som semistrukturerade samtal. Guiden användes som stöd för att säkerställa att samma huvudfrågor berördes, men frågorna anpassades efter respondentens roll, erfarenhet och koppling till bygg-, renoverings- eller rivningsprojekt. Intervjuguiden användes framför allt för att fånga praktiska erfarenheter av återbruk, hinder i byggprocessen, materialflöden, ansvarsfördelning och behov av stödjande funktioner. Resultaten från intervjuerna redovisas tematiskt i kapitel 7 och ligger till grund för analysen i kapitel 8.

Frågorna nedan kan även användas som utgångspunkt i en kommande genomförandefas, exempelvis vid urval av pilotprojekt eller vid tidig dialog med fastighetsägare, byggaktörer och förvaltare. Frågorna bör då kompletteras med projektspecifika frågor om material, tidsplan, rivningsmetod, upphandling och möjlig mottagare.

Frågeområde	Exempel på intervjufrågor
Bakgrund och roll	Vilken roll har du i organisationen? Hur arbetar organisationen med bygg-, renoverings- eller rivningsprojekt? Vilken erfarenhet finns av återbruk, cirkulärt byggande eller återbruksinventering?
Nuläge	Förekommer återbruk av byggmaterial i era projekt i dag? I vilka typer av projekt uppstår material som skulle kunna återbrukas? Finns det rutiner för inventering, demontering, dokumentation eller materialhantering?
Material och flöden	Vilka material bedöms ha störst återbrukspotential? Vilka material är svåra att återbruka och varför? När identifieras material med potential för återbruk i projektprocessen?
Hinder och möjligheter	Vilka hinder begränsar återbruk i praktiken? Vilka möjligheter ser du? Vilka krav, rutiner, avtal eller stödfunktioner skulle underlätta?
Organisation och ansvar	Vem bör ansvara för inventering, demontering, lagring och återanvändning? Vilken roll bör beställare, fastighetsägare, byggföretag, avfallsaktörer och återbruksaktörer ha? Finns behov av en länsgemensam samordningsfunktion?
Digital registrering och dokumentation	Finns behov av digital materialregistrering eller produktbank? Vilken information behöver dokumenteras för att material ska kunna återbrukas? Hur viktiga är spårbarhet, kvalitetssäkring och teknisk dokumentation?
Framtida utveckling	Skulle en byggåterbrukscentral eller annan samordnande funktion vara relevant i Blekinge? Vilka förutsättningar behöver finnas innan en sådan etablering kan ske? Vilka pilotprojekt eller nästa steg vore mest realistiska?

Bilagetabell A 1. Intervjuguide för semistrukturerade samtal. Tabellen visar de frågeområden och exempel på frågor som användes som stöd i intervjuerna.

12.2. Bilaga B - Workshoppar

Två workshoppar genomfördes inom ramen för förstudien. Syftet var att samla aktörer från bygg- och fastighetssektorn, offentlig sektor, regional utveckling och återbruksområdet för att diskutera hinder, behov, möjliga lösningar och framtida organisering. Workshopparna fungerade både som kunskapsinhämtning och som förankringsforum. Resultaten har sammanställts tematiskt i kapitel 7 och används i analysen av systemmognad, beställarroll och stegvis genomförande i kapitel 8 och 9.

Aktivitet	Datum och plats	Huvudfokus	Deltagande	Kommentar
Workshop 1	25 november 2025, Karlskrona	Nuläge, hinder och behov	41 deltagare: 19 kvinnor och 22 män	Workshopledare: 2 kvinnor och 1 man. Föreläsare deltog både fysiskt och digitalt.
Workshop 2	11 mars 2026, Karlskrona	Lösningar, organisering, pilotprojekt och framtida struktur	37 deltagare: 18 kvinnor och 19 män	Workshopledare: 1 kvinna och 1 man. Fokus låg på konkretisering av nästa steg.

Bilagetabell B 1. Sammanfattning av förstudiens workshoppar. Tabellen visar workshopparnas datum, plats, fokus, deltagande och dokumentation som låg till grund för resultat- och analyskapitlen.

Workshop 1 – hinder, behov och nuläge

Den första workshopen bidrog till att bredda förstudien från en fråga om en möjlig fysisk byggåterbrukscentral till en analys av hela återbrukskedjan. Deltagarna betonade att material ofta identifieras för sent, att ansvarsfördelningen är oklar och att beställarkrav saknas eller är svaga. Diskussionerna visade även att logistik, mellanlagring, dokumentation och kvalitetssäkring behöver planeras tidigt om återbruk ska kunna genomföras i praktiken.

De återkommande teman som identifierades var:

- Återbruk kommer ofta in för sent i byggprocessen
- Ansvarsfördelningen är otydlig mellan beställare, projektledare, entreprenörer och mottagare
- Beställarkrav saknas eller är inte tillräckligt konkreta
- Garantier, kvalitet och teknisk dokumentation skapar osäkerhet
- Logistik och mellanlagring är praktiska flaskhalsar
- Kompetens och gemensamma arbetssätt behöver utvecklas.

Workshop 2 – lösningar, organisering och framtida struktur

Den andra workshopen tog resultatet från den första workshopen vidare mot lösningar och organisering. Deltagarna diskuterade digital materialregistrering, projektvis logistik, tillfälliga lagringslösningar, pilotprojekt och ansvarsfördelning. Workshopen bekräftade att flera aktörer är positiva till byggåterbruk, men att det finns försiktighet inför att etablera en större fysisk central innan materialflöden, efterfrågan och operativ drift är fastställda.

De återkommande teman som identifierades var:

- Behov av samordning mellan aktörer i Blekinge
- Behov av digital materialregistrering och gemensamma materialdata
- Behov av tydligare beställarkrav och upphandlingsstöd
- Behov av praktiska pilotprojekt
- Behov av tillfälliga eller projektbaserade lagringslösningar
- Behov av tydlig ansvarsfördelning mellan beställare, projektägare, entreprenörer och återbruksaktörer.

Bilaga B1-Inbjudan workshop 1

INBJUDAN TILL TRÄFF OM ÅTERBRUK I BLEKINGE

Från rivning till resurs

Välkomna till en eftermiddag där vi utforskar nya idéer, utbyter erfarenheter och hittar samarbetspartners inom återbruk av byggmaterial och hållbart byggande.

NOVEMBER 25 2025	Kl. 13:00 – 16:00 Docks conference, Skeppsbrokajen 14, Karlskrona För offentlig sektor, privata företag och byggbranschen i Blekinge

energikontorsyd.se

Sida 1 av 2

Anmäl dig här

Sista anmälningssdag den 18 november

Det kostar inget att delta och du bjuds på fika.

På programmet

- Studiebesök på Boverkets nya kontor – en byggnad med högt ställda krav på cirkuläritet, med bland annat återbrukade stomelement.
- Workshop om återbruk i praktiken – få användbara verktyg och idéer.
- Inblick i trender och möjligheter inom återbruk – samtal med experter och andra aktörer.
- Nätverka med likasinnade – skapa kontakter och inspireras av vad andra gör inom hållbart byggande och cirkulär ekonomi.

Lyssna på intressanta föredrag

- Per Tjäder och Gustav Sandgren från Region Blekinge – Om deras arbete och syn på återbruk, samt framtida satsningar inom området.
- Andreas Jildestedt på Rebillt – Inspiration och praktisk väg framåt för cirkulär bygghandel.
- Svante Möller och Maja Larsson på Vöfab – Om sin resa med återbruk och erfarenheter från omställningen mot ökad cirkularitet.
- Håkan Jarl på Återbruka – En återbruksmäklare för byggsektorn presenterar exempel och möjligheter.
- Andreas Liljefors på Skanska visar hur återbruk har integrerats i Boverkets nya kontorsbyggnad och lyfter fram projektets innovationshöjd och klimatnytta.

Träffen anordnas av Energikontor Syd i samarbete med Karlskrona kommun och föreningen GodaHus.

Bilaga B2-Inbjudan workshop 2

11/03
2026

Från idé till handling – Samverkan och planering för byggåterbruk i Blekinge

Workshop i Karlskrona

Efter vår **lyckade första träff i höstas** har det blivit dags igen! Välkommen till en inspirerande eftermiddag där vi tillsammans utforskar möjligheterna för återbruk av byggmaterial i Blekinge!

Föregående träff om byggåterbruk i Karlskrona, november 2025. Foto: Energikontor Syd.

Vad

På uppdrag av Region Blekinge undersöker Energikontor Syd möjligheten att etablera en byggåterbrukscentral i Blekinge, med målet att minska byggsektorns klimatpåverkan och förbättra möjligheterna för både bygg- och fastighetsbranschen att arbeta mer cirkulärt.

Under den här träffen får du möjlighet att nätverka och ta del av inspirerande exempel på byggåterbruk från övriga Sverige. Eftermiddagen bjuder även på workshop och gott om tid för samtal och erfarenhetsutbyte.

Vi diskuterar bland annat:

- Hur en byggåterbrukscentral kan organiseras och drivas.
- Vilka aktörer som kan vara med och bidra.
- Möjliga finansieringsvägar och affärsmodeller.

För

Träffen riktar sig till dig som är företrädare för byggbranschen, både inom privat och offentlig sektor.

Datum, tid och plats

Onsdag 11 mars, kl 13.00 – 16.00 på Docks conference, Skeppsbrokajen 14, Karlskrona.

Anmälan

Anmäl dig [på den här länken](#) senast 3 mars. Välkommen!

Tillsammans skapar vi vägen mot ett mer cirkulärt byggande i regionen!

Program med inspirerande föreläsare

13.30 – 13.50 Pelle Holst, Återbygget ekonomisk förening.

Berättar om cirkulära flöden inom byggsektorn och andrahandsmarknaden för byggvaror i Mälardalen genom Återbygget.

13.50 – 14.10 Nebojsa Petrovic och Jenny Segolsson, Karlstad kommun.

Delar med sig av sin resa med Sola bygg- och möbelåterbruk i Karlstad.

14.10 – 14.20 Cornelia Kalle och Liv Öberg, ABC Umeå.

Berättar om ABC-föreningen som tillsammans med Umeå kommun står bakom satsningen på byggåterbruket.

14.20 – 14.30 Amanda Överud och Emelie Johansson, Umeå kommun.

Presenterar satsningen på byggåterbruket, en lokal och cirkulär bygghandel.

Kontakt

Lidia Salame, projektledare
lidia.salame@energikontorsyd.se
070-477 66 10

Arrangör

Träffen arrangeras av Energikontor Syd i samarbete med Karlskrona kommun och föreningen GodaHus. Träffen är en del i Energikontor Syds arbete med att undersöka förutsättningarna för en byggåtervinningscentral i Blekinge. [Läs mer om förstudien.](#)

12.3. Bilaga C – Dialogmöten och processarbete

Dialogmöten genomfördes som ett komplement till intervjuer och workshoppar. De hade en mer utforskande funktion än intervjuerna och användes för att undersöka möjliga roller, ansvar, pilotprojekt och organisatoriska förutsättningar för fortsatt arbete. Dialogerna genomfördes som semistrukturerade samtal där frågorna anpassades efter respektive aktörs uppdrag och koppling till byggåterbruk.

Dialogspåren bidrog särskilt till analysen av Karlskrona som praktisk startpunkt, behovet av tydligt projektägarskap och frågan om en framtida driftmodell.

Dialogspår	Huvudfokus	Bidrag till förstudien
Dialogspår 1: Energikontor Syd, GodaHus och Karlskrona kommun	Övergripande samverkan, koppling till Viable Cities, Klimatkontrakt 2030 och GodaHus arbete med hållbart byggande.	Dialogen tydliggjorde att byggåterbruk kan kopplas till klimatmål, hållbart byggande och fortsatt regional utveckling. Karlskrona framstod som en möjlig startpunkt för pilotprojekt.
Dialogspår 2: Arbetsmarknadsförvaltningen och KASAK	Möjliga drift- och organisationsformer samt eventuell koppling till arbetsmarknadsinsatser.	Dialogen visade att kommunen i nuläget inte bör ses som en självklar operativ driftaktör. Sociala insatser kan däremot studeras som avgränsade delmoment i en senare fas, exempelvis sortering, enklare materialhantering eller arbetsträning.
Dialogspår 3: Karlskrona kommuns projektavdelning	Möjliga pilotprojekt, återbruksinventering, materialregistrering, selektiv demontering och projektvis logistik.	Dialogen stärkte behovet av att välja konkreta bygg-, rivnings- eller ombyggnadsprojekt där återbruk kan testas tidigt och följas upp systematiskt.

Bilagetabell C 1. Sammanfattning av dialogspår och processarbete. Tabellen visar hur dialogerna kompletterade intervjuer och workshoppar genom att pröva möjliga roller, projektkopplingar, driftfrågor och organisatoriska förutsättningar.

Dialogspår 1 – Energikontor Syd, GodaHus och Karlskrona kommun

Det första dialogspåret handlade om övergripande samverkan. Dialogen bidrog till att koppla byggåterbruksfrågan till Karlskrona kommuns arbete inom Viable Cities och Klimatkontrakt 2030 samt till GodaHus arbete med hållbart byggande. (Karlskrona kommun, 2025/2026; Viable Cities, u.å., *Klimatkontrakt 2030*, GodaHus u.å.).

Exempel på frågor och teman som behandlades:

1. Hur kan byggåterbruk kopplas till Karlskrona kommuns arbete med Klimatkontrakt 2030 och Klimatneutrala Karlskrona?
2. Vilka roller kan Energikontor Syd, GodaHus och Karlskrona kommun ha i ett fortsatt arbete?
3. Vilka aktörer behöver involveras för att stärka den regionala förankringen?

4. Hur kan byggåterbruk kopplas till befintliga nätverk, projekt och strategiska initiativ?
5. Vilka frågor behöver utredas vidare innan ett genomförandeprojekt kan starta?
6. Hur kan erfarenheter från förstudien spridas till fler kommuner och fastighetsaktörer i länet?

Dialogspår 2 – Arbetsmarknadsförvaltningen och KASAK

Det andra dialogspåret handlade om möjliga drift- och organisationsformer. Dialogerna visade att kommunen i nuläget inte bör ses som en självklar operativ driftaktör för en byggåterbrukscentral.

Sociala insatser kan däremot bli relevanta som avgränsade delmoment i en senare fas, exempelvis sortering, enklare materialhantering eller arbetsträning.

Exempel på frågor och teman som behandlades:

1. Skulle en byggåterbruksverksamhet kunna kopplas till arbetsmarknadsinsatser?
2. Vilka typer av uppgifter skulle i så fall kunna vara lämpliga, exempelvis sortering, enklare materialhantering eller enklare rekonditionering?
3. Vilka begränsningar finns när det gäller ansvar, arbetsledning, kompetens, säkerhet och långsiktig drift?
4. Kan kommunen eller andra verksamheter ta operativt ansvar?
5. Vilka krav behöver vara uppfyllda för att sociala insatser ska kunna bli aktuella i en senare fas?
6. Finns det befintliga upphandlingar, samverkansformer eller verksamheter som skulle kunna kopplas till återbruk?
7. Vilka risker finns med att koppla byggåterbruk till arbetsmarknadsinsatser om driftmodell, finansiering eller materialflöden inte är tydliga?

Dialogspår 3 – Karlskrona kommuns projektavdelning

Det tredje dialogspåret handlade om möjliga pilotprojekt. Flera kommande eller möjliga bygg-, rivnings- och ombyggnadsprojekt diskuterades som potentiella testmiljöer för återbruksinventering, materialregistrering, selektiv demontering och projektvis logistik.

Dialogerna bidrog till att förankra förstudien och skapa förståelse för möjliga roller, ansvar och projektkopplingar. Särskilt viktiga frågor var operativ drift, projektägarskap, möjliga pilotprojekt, arbetsmarknadskopplingar och förutsättningar för samverkan.

1. Vilka kommande bygg-, rivnings- eller ombyggnadsprojekt skulle kunna vara relevanta som pilotprojekt?
2. I vilka projekt finns möjlighet att testa återbruksinventering i ett tidigt skede?
3. Vilka materialflöden kan vara särskilt intressanta att undersöka, exempelvis dörrar, fönster, inredning?
4. Hur kan återbruk integreras i projektens tidplan, upphandling och projektering?
5. Vilka hinder finns kopplade till logistik, mellanlagring, dokumentation och ansvar?

6. Vilka aktörer behöver involveras tidigt, exempelvis projektledare, rivningsentreprenörer, upphandlare, fastighetsförvaltare och återbruksaktörer?
7. Hur kan pilotprojekten följas upp så att de ger kunskap om materialflöden, klimatnytta, kostnader och praktiska arbetssätt?
8. Vilka beslut behöver fattas innan återbruk kan testas i ett konkret projekt?

12.4. Bilaga D – Omvärldsanalys: studerade exempel och frågeguide

Omvärldsanalysen genomfördes för att identifiera lärdomar från andra verksamheter och initiativ inom byggåterbruk. Analysen omfattade kommunala, privata, sociala och branschdrivna modeller. Syftet var att förstå hur byggåterbruk kan organiseras i praktiken och vilka erfarenheter som är relevanta för Blekinge.

De studerade exemplen valdes för att belysa olika funktioner i återbrukskedjan: inventering, demontering, lagerhållning, försäljning, digital förmedling, specialistflöden, sociala verksamheter och lokala återbruksnoder. Analysen användes inte för att kopiera en enskild modell, utan för att identifiera vilka funktioner som behöver finnas på plats i ett fungerande system.

Exempel/aktör	Funktion som belystes	Källa i källförteckningen
Byggåterbruket i Umeå	Kommunal återbruksverksamhet och lokal materialhantering	Umeå kommun, u.å.
Sola bygg- och möbelåterbruk i Karlstad	Kommunal återbruksverksamhet med digital synlighet	Karlstads kommun, 2024; Karlstads kommun, u.å.
Återbygget i Mälardalen	Privat/operativ återbruksaktör med materialförmedling	Återbygget, u.å.
Malmö Återbyggdepå	Etablerad återbruksdepå och försäljningsmodell	Malmö stad, 2024; Sysav, u.å.; Återbygg, u.å.
Bygghubben i Linköping	Digital förmedling och lokal matchning av byggmaterial	Bygghubben, u.å.
Rebillt	Cirkulär bygghandel och marknadsnära affärsmodell	Rebillt, u.å.
Brukspecialisten	Specialistflöde för återbrukat tegel	Brukspecialisten, u.å., <i>Återbruka tegel</i> ; Brukspecialisten, u.å., <i>Återbrukat fasadtegel</i>
Återbruka	Återbruksbedömning och materialförmedling	Återbruka, u.å.
Affärsverken, Mältan	Lokal återbruksnod kopplad till återvinningscentral	Affärsverken, u.å., <i>Mältan återvinningscentral</i>
VMAB, Mörrum	Byggåterbruk vid återvinningscentral	VMAB, u.å., <i>Återbruk av byggmaterial</i>
CCBuild	Digital produktbank, materialregistrering och klimatnytta	CCBuild, u.å., <i>Digitala tjänster</i>
Palats	Digital plattform för systematiskt återbruk av möbler och byggmaterial	Palats, u.å.

Bilagetabell D 1. Exempel som ingick i omvärldsanalysen. Tabellen visar vilka externa exempel och aktörer som studerades, vilken funktion i återbrukskedjan de belyste och vilka källor som användes i analysen.

Omvärldsanalysen visade att en fysisk plats kan vara värdefull, men att den behöver kopplas till tydliga materialflöden, efterfrågan, ansvarsfördelning, bemanning, logistik och kvalitetssäkring. Denna lärdom stödjer huvudrapportens bedömning att Blekinge bör börja med pilotprojekt och systemuppbyggnad innan en större fysisk etablering blir aktuell.

Frågeguide för intervjuer med representanter från återbruksverksamheter

Frågeguiden användes som stöd vid intervjuer med verksamheter och initiativ som arbetar med byggåterbruk. Frågorna var tematiskt indelade och användes flexibelt beroende på verksamhetens inriktning, organisation och erfarenheter.

Organisation och finansiering

- Hur är verksamheten organiserad?
- Vilken roll har kommunen eller andra offentliga aktörer?
- Hur finansierades uppstarten av verksamheten?
- Hur finansieras den löpande driften?
- Hur stor del av verksamheten täcks av egna intäkter?

Samverkan mellan aktörer

- Vilka aktörer är centrala för att verksamheten ska fungera?
- Hur är samarbetet mellan aktörerna organiserat?
- Finns det avtal, överenskommelser eller andra former av samverkansstrukturer?
- Vilka roller har olika aktörer i praktiken?

Materialflöden och logistik

- Vilka material hanteras främst?
- Hur fungerar insamling, sortering och kvalitetssäkring?
- Hur hanteras lagring, transport och distribution?
- Används återvinningscentraler, egna lokaler eller andra typer av mellanlager?
- Vilka delar av materialflödet är mest utmanande?

Kompetens och arbetssätt

- Vilka kompetenser krävs för att driva och utveckla verksamheten?
- Hur har kompetensen byggts upp över tid?
- Vilka arbetssätt har varit viktiga för att få återbruket att fungera?
- Vilken roll spelar kommunikation, rådgivning och kunskapsspridning?

Affärsmodell och värdeskapande

- Vilka intäktströmmar är viktigast?
- Hur balanseras ekonomi, klimatnytta och sociala värden?
- Finns det inslag av arbetsträning, sysselsättning eller andra sociala mervärden?
- Vilka värden skapar verksamheten för olika aktörer?

Utmaningar och framgångsfaktorer

- Vilka har varit de största utmaningarna?
- Hur hanteras regelverk, kvalitetssäkring och ansvar?
- Vilka faktorer har varit mest avgörande för att verksamheten ska fungera?
- Vad hade verksamheten gjort annorlunda vid en nystart?

Lärdomar för Blekinge

- Vilka erfarenheter är viktigast att ta med till Blekinge?
- Vilka lokala eller regionala förutsättningar behöver beaktas?
- Vilka första steg bedöms vara mest avgörande?
- Vilka misstag bör undvikas i ett tidigt skede?

12.5. Bilaga E - Förslag på indikatorer för uppföljning

Ett fortsatt genomförandeprojekt bör följas upp med ett begränsat antal indikatorer. Indikatorerna bör mäta både praktiska resultat och organisatoriskt lärande. Uppföljningen ska inte bli för administrativt tung, utan ge tillräckligt underlag för att bedöma om arbetsätten fungerar och om en eventuell fysisk nod bör utredas vidare.

Indikatorerna bör kopplas till de frågor som lyfts i kapitel 9, särskilt pilotprojekt, materialregistrering, upphandling, logistik, klimatnytta och beslutspunkter inför nästa fas.

Uppföljningsområde	Exempel på indikator	Vad indikatorn visar
Inventering	Antal genomförda återbruksinventeringar	Visar om återbruk kommer in tidigt i projektprocessen
Materialdata	Antal registrerade produkter eller materialposter	Visar om material blir synligt och möjligt att matcha
Återbruk	Mängd eller antal materialposter som återbrukas i pilotprojekt	Visar praktiskt återbruk, inte bara identifierad potential
Avfall	Minskad mängd bygg- och rivningsavfall i valda projekt	Visar om återbruk bidrar till avfallsförebyggande enligt avfallshierarkin
Klimat	Uppskattad klimatbesparing från återbrukade material	Visar klimatnytta och koppling till livscykelperspektivet
Upphandling	Antal projekt där återbrukskrav eller återbruksbonus testats	Visar om beställarrollen omsätts i praktiken
Kravställning och kvalitetssäkring	Antal pilotprojekt där checklista för riskbaserad kravställning har använts	Visar om projektet utvecklar praktiska arbetsätt för att hantera garanti, dokumentation, teknisk prestanda, provning och eventuell CE-märkning utan att skapa onödiga hinder för återbruk
Logistik	Antal testade logistik- eller mellanlagringslösningar	Visar vilka praktiska lösningar som fungerar i Blekinge
Samverkan	Antal deltagande aktörer och genomförda arbetsmöten	Visar bredd och kontinuitet i arbetet
Lärande	Dokumenterade lärdomar, mallar och spridningsaktiviteter	Visar om projektet bygger kunskap som kan användas i fler projekt

Bilagetabell E 1. Förslag på indikatorer för uppföljning av fas 1. Tabellen visar möjliga indikatorer som kan användas för att följa upp pilotprojekt, materialregistrering, logistik, upphandling, klimatnytta och organisatoriskt lärande.

12.6. Bilaga F - Förslag på första genomförandefas

Fas 1 bör genomföras som ett avgränsat utvecklingsprojekt med fokus på praktisk testning och systemuppbyggnad. Syftet är att gå från förstudie till genomförande utan att inleda med en stor investering i fysisk lokal, lager och drift. Fas 1 ska i stället bygga erfarenhet, tydliggöra ansvar och skapa underlag för beslut om en eventuell fas 2.

Fasen bör bygga på 2–4 pilotprojekt. Projekten bör väljas utifrån att de har realistiska tidsplaner, identifierbara materialflöden, engagerad beställare och möjlighet att testa inventering, digital registrering, demontering, logistik och materialmatchning.

Moment	Innehåll	Huvudansvar
Projektägarskap och styrning	Utse projektägare, styrgrupp och samordnande funktion. Klargör mandat, budget, roller och rapportering.	Projektägare och deltagande aktörer
Urval av pilotprojekt	Välj 2–4 bygg-, rivnings- eller ombyggnadsprojekt där återbruk kan testas tidigt.	Kommuner, fastighetsägare och projektledare
Återbruksinventering	Inventera material med återbrukspotential och dokumentera mängd, skick, mått, placering och tillgänglighet.	Inventerare, projektledare och fastighetsägare
Digital materialregistrering	Registrera material i en enkel digital struktur eller produktbank. Säkerställ foto, mått, antal, skick och möjlig användning.	Projektorganisation
Beställarkrav	Testa krav, incitament eller vägledning i upphandling och projektstyrning.	Beställare och upphandlare
Riskbaserad kravställning	Ta fram en enkel checklista för hur garanti, dokumentation, teknisk prestanda, provning och eventuell CE-märkning bör bedömas utifrån materialtyp och användningsområde. Testa checklistan i pilotprojekt	Projektägare, samordnare i dialog med beställare, upphandlare, byggaktörer och sakkunniga
Projektvis logistik	Testa transport, emballering, tillfällig lagring och matchning mot mottagande projekt.	Entreprenörer, avfallsaktörer och återbruksaktörer
Uppföljning	Följ upp materialflöden, avfall, klimatnytta, kostnader, hinder och lärdomar.	Projektledning och pilotaktörer
Kunskapsspridning	Sprid mallar, arbetsätt, resultat och lärdomar till fler aktörer i Blekinge.	Energikontor Syd, GodaHus och deltagande aktörer

Bilagetabell F 1. Förslag på innehåll i första genomförandefas. Tabellen visar centrala moment, innehåll och huvudansvar för en första fas med pilotprojekt och systemuppbyggnad innan en eventuell fysisk nod prövas.

Efter fas 1 bör aktörerna fatta beslut om nästa steg. Beslutet bör baseras på dokumenterade resultat från pilotprojekten, inte på antaganden om materialflöden eller efterfrågan. En eventuell fas 2 bör bli aktuell om pilotprojekten visar att det finns återkommande materialflöden, faktisk efterfrågan, tydlig operatör, finansiering och fungerande logistik.

12.7. Bilaga G - Rollfördelning i ett framtida system

Byggåterbruk kräver samverkan mellan flera aktörer. Ingen enskild aktör kan ensam ansvara för hela kedjan från inventering till återanvändning. Tabell G1 visar en möjlig rollfördelning i ett framtida system för byggåterbruk i Blekinge.

Aktör	Möjlig roll	Förutsättning eller kommentar
Kommuner i Blekinge	Beställare, fastighetsägare, pilotaktörer och kravställare. Kan bidra med projekt där återbruksinventering, upphandlingskrav och materialregistrering testas	Tydligt politiskt och organisatoriskt mandat krävs
Region Blekinge	Fastighetsägare, aktör inom regional utveckling och möjlig medfinansiär. Kan bidra med strategisk förankring och koppling till större fastighetsprojekt	Roll och medfinansiering behöver klargöras tidigt
Energikontor Syd och GodaHus	Processledning, nätverk, branschförankring, kunskapspridning och stöd i fortsatt projektutveckling	Bör inte förväxlas med operativ lager- eller försäljningsdrift utan tydligt uppdrag
Fastighetsbolag och fastighetsägare	Identifiera material, skapa efterfrågan, bidra med pilotprojekt och testa återbruk i förvaltning, ombyggnad och renovering	Behöver tidiga beslut, resurser och interna rutiner
Byggföretag och entreprenörer	Genomförande, selektiv demontering, praktisk logistik, mottagande projekt och erfarenhetsåterföring	Behöver tydliga krav, ansvar och villkor i upphandling
Rivningsaktörer	Varsam demontering, sortering, materialkunskap och bedömning av demonterbarhet	Behöver involveras tidigt, inte först i rivningsskedet
Återbruksaktörer	Inventering, materialförmedling, lager, försäljning, rekonditionering och praktisk hantering	Kan vara en möjlig operatör eller delaktör beroende på affärsmodell
Digitala plattformar	Materialregistrering, produktbank, matchning och uppföljning av klimat- och resursnytta	Digitala verktyg behöver kopplas till ansvar, rutiner och efterfrågan
Avfallsaktörer	Lokala noder, materialhantering, kunskap om avfallsflöden och koppling till återvinningscentraler	Behöver tydlig gränsdragning mellan återbruk, avfall och materialåtervinning.
Upphandlare	Stöd i kravformulering, upphandlingsvillkor, avtal och ansvarsfördelning	Viktigt för att minska osäkerhet kring garantier, ansvar och kvalitet

Bilagetabell G 1. Möjlig rollfördelning i ett framtida system för byggåterbruk i Blekinge. Tabellen visar möjliga roller, ansvar och förutsättningar för de aktörer som behöver samverka i ett framtida återbrukssystem.

12.8. Bilaga H – Deltagande, aktörsperspektiv och jämställdhet

Denna bilaga sammanfattar deltagandet i förstudiens intervjuer, workshoppar, dialogmöten och omvärldsanalys. Syftet är att öka transparensen kring det empiriska underlaget och tydliggöra vilka typer av aktörer, roller och perspektiv som har bidragit till rapportens resultat, analys och rekommendationer.

Aktivitet	Omfattning	Aktörsperspektiv	Kommentar
Intervjuer	6 intervjuer med 7 personer	Kommuner, kommunala fastighetsbolag och byggföretag	Fastighetschef, fastighetsansvarig, projektledare, energi- och miljöansvarig, förvaltningschef och hållbarhetsspecialist
Workshop 1	41 deltagare: 19 kvinnor och 22 män	Kommuner, fastighetsägare, byggaktörer, utvecklingsaktörer och återbruksaktörer	Workshopledare: 2 kvinnor och 1 man
Workshop 2	37 deltagare: 18 kvinnor och 19 män	Aktörer med koppling till lösningar, organisering och pilotprojekt	Workshopledare: 1 kvinna och 1 man
Dialogmöten	Dialoger med Karlskrona kommun, GodaHus, arbetsmarknadsförvaltningen, KASAK och Karlskrona kommuns projektavdelning 8 deltagare: 4 kvinnor och 4 män	Aktörer med möjlig roll i förankring, driftfrågor och pilotprojekt	Semistrukturerade samtal med fokus på roller och genomförbarhet
Omvärldsanalys	12 verksamheter ingick, representerades av 17 personer. 9 kvinnor och 8 män.	Kommunala, privata, sociala och branschdrivna modeller	Användes för jämförelse och lärande

Bilagetabell H 1. Sammanfattning av deltagande och aktörsperspektiv. Tabellen visar vilka aktiviteter som genomfördes, vilka aktörsperspektiv som ingick och hur deltagandet bidrog till förstudiens empiriska underlag.

Deltagarunderlaget visar att förstudien har fångat flera relevanta perspektiv från offentlig sektor, kommunala fastighetsägare, byggaktörer, återbruksaktörer och aktörer med koppling till samverkan och regional utveckling. Underlaget är kvalitativt och ska inte förstås som statistiskt representativt för hela bygg- och fastighetssektorn i Blekinge. Det ger däremot en praktiskt förankrad bild av vilka hinder, behov och utvecklingsmöjligheter som aktörerna identifierar i arbetet med byggåterbruk.

Jämställdhet har i förstudien främst följts upp genom deltagande och representation. Förstudien har haft relativt jämn könsfördelning i workshopparna och bland workshopledare. Samtidigt bör resultatet tolkas med försiktighet, eftersom förstudien inte har analyserat talutrymme, inflytande eller beslutsmakt i de olika aktiviteterna. Det innebär att bilagan visar representation i deltagandet, men inte en fullständig jämställdhetsanalys av processen.

Ur ett byggåterbruksperspektiv är jämställdhet relevant eftersom bygg- och fastighetssektorn traditionellt är mansdominerad, särskilt i praktiska och tekniska yrkesroller. Byggföretagens mångfaldsrapport visar exempelvis att andelen kvinnor i byggindustrin ökade från 8,1 procent år 2010 till 10,1 procent år 2020, vilket visar att utvecklingen går långsamt. Det innebär att ett fortsatt arbete med byggåterbruk bör vara uppmärksamt på vilka grupper som får möjlighet att delta i pilotprojekt, utbildningar, beslutsforum, praktiska moment och nya arbetsroller.

Källa: Byggföretagen 2023, Mångfald & jämställdhet.

Byggåterbruk kan samtidigt skapa nya typer av arbetsuppgifter i gränslandet mellan bygg, logistik, materialkunskap, digital registrering, försäljning, upphandling och hållbarhetsarbete. Det ger möjlighet att bredda bilden av vilka kompetenser som behövs i bygg- och fastighetssektorn. Ett fortsatt genomförandeprojekt bör därför inte enbart följa upp könsfördelning i deltagarlistor, utan även analysera vilka roller som kvinnor och män har i arbetet, vilka som leder processer, vilka som fattar beslut och vilka som får tillgång till kompetenshöjande insatser och praktiska utvecklingsmöjligheter.

Jämställdhetsfrågan kan även kopplas till social hållbarhet och arbetsmarknad. Om en framtida byggåterbrukscentral eller återbrukskedja inkluderar praktik, arbetsträning eller arbetsintegrerande moment bör dessa utformas så att både kvinnor och män, och personer med olika bakgrund och förutsättningar, får likvärdig möjlighet att delta. Det kan exempelvis handla om att anpassa arbetsmoment, handledning, arbetsmiljö och introduktion så att insatserna inte enbart når grupper som redan har stark koppling till byggsektorn.

Kopplingen till Agenda 2030 stärker också detta perspektiv. Agenda 2030 bygger på att social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet ska integreras och inte behandlas som separata frågor. Regeringen beskriver målen som integrerade och odelbara samt kopplade till alla tre hållbarhetsdimensionerna. I detta sammanhang berör byggåterbruk särskilt mål 5 om jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 10 om minskad ojämlikhet, mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 13 om klimatåtgärder och mål 17 om partnerskap. Mål 5 handlar bland annat om rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser, vilket gör det relevant att följa både representation och faktisk delaktighet i ett fortsatt arbete.

I ett fortsatt genomförandeprojekt bör jämställdhetsaspekter följas upp mer systematiskt. Det kan exempelvis handla om att säkerställa jämn representation i styrgrupp, arbetsgrupper, pilotprojekt, föreläsningar och beslutsprocesser samt att uppmärksamma hur olika yrkesroller och erfarenheter ges utrymme i utvecklingen av byggåterbruk i Blekinge. På så sätt kan byggåterbruk bidra både till minskad klimatpåverkan och resursanvändning samt till en mer inkluderande och jämställd utveckling av bygg- och fastighetssektorn.